PRIMER

OF

STANDARD TIBETAN.

by

EDWARD AMUNDSEN.

—PART I—

BEING
A SERIES OF LESSONS ON
THE ELEMENTS OF THE TIBETAN LANGUAGE,
TONE-SYSTEM
and
STANDARD-TIBETAN COLLOQUIALISM.
TOGETHER WITH GRAMMATICAL & OTHER NOTES.

Printed at
The Scand. All. Tibetan Mission Press,
GHOOM, DARJEELING.

Tentative Edition.

PREFACE

TO

PART ONE.

—:o:—

I am selling a small number of Part 1 of this work as several are asking for it. I feel confident that it will prove of real service to beginners.

Parts 2 & 3 are being prepared slowly and, I trust, will prove helpful to more advanced students of the language.

All who make use of this PRIMER may have the joy of knowing that they are learning Standard Tibetan as spoken in Central Tibet, and not a mixture of local dialects. Central, or Standard Tibetan is understood, more or less, all over Tibet. Even in remote regions of East-Tibet I have made use of it and been well understood; And not only has it this advantage, but it commands respect wherever you go in Tibet or on the borders.

Standard-Tibetan is in Tibet, what 'Mandarin' is in China, — the Official Language of the country.

My chief aim is to publish, in the simplest style conceivable, a primer that will be of real use to people who mean to become efficient speakers of Tibetan, — at present a greater achievement than the acquisition of Chinese.

As it has been composed and printed by Tibetan lads the proof-reading has been very bothersome. The student will kindly bear this in mind and pardon errors in the English text. They have been marked throughout and will not be misleading.

EDWARD AMUNDSEN.

SECTION 1.

PREPARATORY SERIES.

LESSON 1. (2)

THE ROMANIZED SYSTEM.

a.	Like a in father.
à.	" a in bad, sad, &c.
'	Denotes breathing (aspiration) i.e. when placed at the upper, right-hand corner.
b.	Like b in bad.
ch.	As in chime, child &c., without breathing.
d.	" in darling.
e.	Like e in net, let &c., or the Scandinavian e.
f.	Not used in Tibetan.
g.	Like g in God.
h.	As in ham.
i.	Like i in ink. As the German & Scand. i.
j.	" j in jam.
k.	" k in kalendar, unaspirated.
l.m.n.o.	As in English.
ô.	Like o in Scandinavian, or o in note, rose &c.
ö.	Like the German & Scand. ö. Something like i in bird.
p.	As English p without breathing.
q.	Not used in romanizing.
r.	As English r, exept in some parts in E.T. where it is rolled like scotch r.
s.	As in English.
sh.	Like sh in sharp
t.	As the English t unaspirated.
u.	Like the Ger. & Scand. u. Like oo in loop, or u in supervise.
ü.	Somewhat flatter than u. (must be learned from a native.
v.x.	Not used.
y.	As the English y, or the Scand. j.
z.	May be pronounced like s. In E. & W. Tibet it is pronounced like z in Zanzibar.
zh.	Deeper and fuller than sh.

LESSON 2. (3)

DIALOGUE.

This dialogue is intended to furnish the beginner with a few, common sentences, so that teacher & student may exchange thoughts by refering to it.

T: Good morning!	*Zhu-den-ja (yö-pe.*	བཞུགས་གདན་འཇག་ཡོད་པས།
S: Good morning. 1	*La yö, ch'a-p'e-nang.*	ལགས་ཡོད། ཕྱག་རེབ་གནང་།
T: (Complimenting). 2	*Ku-zug ts'en-gye.*	སྐུ་གཟུགས་མཚན་རྒྱས།
S: Please be seated.	*La-yö, zhu-den-ja.*	ལགས་ཡོད། བཞུགས་གདན་འཇག
Are you well?	*Ku k'am zang-pô yö-pe.*	སྐུ་ཁམས་བཟང་པོ་ཡོད་པས།
Yes, thank you.	*La-yö, t'ug-ch'e.*	ལགས་ཡོད། ཐུགས་ཆེ།
We) will read this book.	*Pe-ch'a di lo g'i yin.*	དཔེ་ཆ་འདི་ཀློག་གི་ཡིན།
Will read from here.	*Di ne lo g'i yin.*	འདི་ནས་ཀློག་གི་ཡིན།
Is that correct?	*D'e tr'ig-tr'ig re d'a.*	དེ་ཁྲིག་ཁྲིག་རེད་དམ།
Not so very clear.	*D'ag-pô rang ma-re.*	དག་པོ་རང་མ་རེད།
Speak slowly please.	*Ka-li ka-li sung ro-nang.*	ག་ལེ་ག་ལེ་གསུང་རོགས་གནང་།
Please say it again.	*Yang-kyar sung ro nang.*	ཡང་སྐྱར་གསུང་རོགས་གནང་།
Say it many times please.	*Ts'ar mang-pô sung ro-nang.*	ཚར་མང་པོ་གསུང་རོགས་གནང་།
That will do.	*D'a yong, or: d'e ch'o g'i re.*	དེ་ཡོང་། དེ་ཆོག་གི་རེད།
What is this called?	*Di la g'a-re zi g'i yö.*	འདི་ལ་ག་རེ་ཟེར་གི་ཡོད།
You must learn it well.	*Yag-pô lab gô-g'i-re.*	ཡག་པོ་ལབ་དགོས་གི་རེད།
Want: must.	*Gô-g'i-re.*	དགོས་གི་རེད།
Do not want.	*Gô-g'i ma-re.*	དགོས་གི་མ་རེད།

That is good.	*D'e yag-pô re.*	དེ་ཡག་པོ་རེད།
It is late now.	*D'a ch'i-pô re.*	ད་ཕྱི་པོ་རེད།
Please come early.	*Nga-pô p'e ro-nang.*	སྔ་པོ་ཕེབ་རོགས་གནང་།
Tibetan is difficult.	*B'ö-ke ka-le k'ag-pô re*	བོད་སྐད་དཀའ་ལས་ཁག་པོ་རེད།
Perseverance will be crowned with success.	*Tsön-rü che na t'ub yong.*	བརྩོན་རུས་བྱེད་ན་ཐུབ་ཡོང་།
Now I must ask leave.	*D'a gong-pa zhu gô-g'i-re.*	ད་དགོངས་པ་ཞུ་དགོ་གི་རེད།
You may go now.	*D'a p'e ch'o g'i re.*	ད་ཕེབ་ཆོག་གི་རེད།
T: Good-bye!	*Ka-li zhu.*	ག་ལེ་བཞུགས།
S: Good-bye.	*Ka-li p'e.*	ག་ལེ་ཕེབ།

1. "Good morning" is not the literal meaning, but these phrases are used similarly.
2. Lit: "The fame of His Honour is far-reaching." Such complimentary terms are comm.
3. The romanization in this dialogue is C. T. colloquialism.

....

LESSON 3. (༢)

THE THIRTY CONSONANTS.

གསལ་བྱེད་གསུམ་བཅུ་ནི།

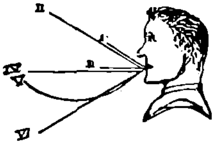

The tones illustrated.

(The figures refer to the tones)

1 ཀ *Ka.* 3 ཁ *K'a.* 5 ག *G'a.* 4 ང *Nga.*
1 ཅ *Cha.* 3 ཆ *Ch'a.* 5 ཇ *J'a* 4 ཉ *Nya.*

1 ཏ *Ta.* 3 ཐ *T'a.* 5 ད *D'a.* 4 ན *Na.*
1 པ *Pa.* 3 ཕ *P'a.* 5 བ *B'a.* 4 མ *Ma.*

2 ཙ *Tsa.* 3 ཚ *Ts'a.* 5 ཛ *Dz'a* 4 ཝ *Wa.*
5 ཞ *Zha.* 5 ཟ *Za.* 5 འ *Ah.* 5 ཡ *Ya.*

4 ར *Ra.* 6 ལ *La.* 2 ཤ *Sha.* 2 ས *Sa.*
1 ཧ *Ha.* 4 ཨ *A.*

Notes.

1. The guttural འ has a slight breathing of h.

2. In writing the letters make the top stroke first, then proceed from left to right. It is imperative that the student learn to write the letters by heart before proceeding further.
3. After having mastered the pronunciation and tones, cover the romanized alphabet with a piece of paper and commence practising the following:–

ཕ་	ཀ་	ལ་	ས་	ཉ་	ཟ་	ཡ་	ཏ་
ར་	ཤ་	ཛ་	འ་	ཁ་	པ་	མ་	ཇ་
ཐ་	ག་	ན་	ཙ་	བ་	ཆ་	ད་	ཚ་
ཨ་	ཞ་	ཕ་	ང་	ཅ་	ཉ་		

4. The "Sitüsumta", I find, classifies the letters almost in the same order as above, under six names, or tones, viz:– 1. ཕོ་ (high). 2. མ་ནིང་ (midium), 3. མོ་ (low), 4. ཤིན་ཏུ་མོ་ (very low), 5. མོ་གཤམ་ (lowest), 6. མཚན་མེད་ (nameless, i. e. not classified). see "tone-system." lesson 16.

LESSON 4. (༤)

THE FIVE VOWELS.

དབྱངས་ལྔ།

ཨ A. ཨི *I.* ཨུ *U.* ཨེ *E.* ཨོ *O.*

FOUR VOWEL SIGNS.

ི *I.* ུ *U.* ེ *E.* ོ *O.*

Their names:–

ི *G'i-g'u.* ུ *Zhab-kyu.* ེ *Dreng-b'u.* ོ *Na-ro.*

Note. These four vowel signs are placed above and below the letters and not beside them. To write *mo*, simply put *naro* on the top of *ma*: མོ་ (*mo*). *Zhab-kyu* alone is written under the letters, the other three above, as:–

LESSON 5. (༥)

ཀི་ *Ki*, ཁུ་ *K'u*, གེ་ *G'e*, ངོ་ *Ngo*, ཨོཾ་ *Om*.

The following " Six Reverse-letters" are mostly used in Tibetan books when imitating Sanscrit sounds, but some are in common use and the student is advised to master them well.

SIX REVERSE LETTERS.

ལོག་ཡིག་དྲུག

ཊ *Tra*. ཋ *Tr'a*. ཌ *Dr'a*. ཎ *Na*. ཥ *K'a*. ཀྵ *K'ya*.

1. *Tr*, *t'r* *d'r* &c. are all palatal sounds, and must be uttered like one sound, not t and r separately, by curving the tongue-tip up under the roof of the mouth. Spare no pains in mastering this as such sounds abound in Tibetan and to fail in this is as offensive to the Tibetan ear as a foreigner's d instead of th to the delicate English ear. Avoid betraying yourself!
2. In 'spelling' tra a Tibetan will say:- ta lo tra ; i. e. ta inverted (is) tra, &c.

ཡ་བཏགས་བདུན་ནི།

SEVEN " YATAS" OR Y CONSONANTS.

ྱ This sign is subjoined to 7 letters thus:- ཀྱ་ *Kya* ཁྱ་ *K'ya* གྱ་ *G'ya*, པྱ་ *Cha*, ཕྱ་ *Ch'a*, [1] བྱ་ *Cha*, མྱ་ *Nya*. The three first retain the k sound, but the four last are changed. They are pronounced as follows:- པྱ་ like ཅ། བྱ་ like ཇ། ཕྱ་ like ཆ། མྱ་ like ཉ། Master these well!

1. Pronounced *j'a*.

....

LESSON 6. (༦)

ར་བཏགས་བཅུ་བཞི།

FOURTEEN " RATAS ", OR R CONSONANTS.

ྲ This sign, called "rata," is subjoined to the following 14 letters, and not only add the r sound, but change the inherant sound of 7 letters, thus:- ཀྲ་ *tra*. ཁྲ་ *tr'a*, གྲ་ *dr'a*, ཏྲ་ *tra*, ཐྲ་ *tr'a*, དྲ་ *dr'a*, ནྲ་ *na*. པྲ་ *tra*, ཕྲ་ *tr'a*, བྲ་ *dr'a*, མྲ་ *ma*, ཤྲ་ *sha*, སྲ་ *sa*, ཧྲ་ *hra*. See lesson 4. Note 1.

སྒྲ་འདྲ་བ་རྣམས། Similars in sound.

ཀྲ་ཏྲ་ཊ་ *Tra*. ཁྲ་ཋ་ *Tr'a*. གྲ་དྲ་ཌ་ *Dr'a*.

1. Neither the *yata* nor the *rata* affect the " breathing." 2. ཤྲ་ is not used alone.

LESSON 7. (*v*)

།ཧ་བཏགས་དྲུག Six "*ha-tas*" (ha-compounds).

1 གྷ་ *Gha-a*, དྷ་ *Dha-a*, བྷ་ *Bha-a*, ཛྷ་ *Dzha-a*. ཌྷ་ *Drha-a*, ལྷ་ *Lha*.

1. The "hata" is thus subjoined to these 6 letters to represent similar sanscrit sounds. It lengthens and gives a slight breathing of "*ha*" (h). ལྷ་—a god—is in common use, the others are mostly used in the classics.

།ལ་བཏགས་དྲུག Six "*latas*" (la-compounds).

2 ཀླ་ *La*, གླ་ *La*, བླ་ *La*, རླ་ *La*, སླ་ *La*, ཟླ་ *Da*.

2. These are all in common use. All but the last are sounded *la* (ལ), the "tone" alone is affected (lifted).

(ཝ) ཝ་ཟུར་བཏགས་པ་བཅུ་དྲུག Sixteen 'wa-corners'.

3 ཀྭ་ ཁྭ་ གྭ་ ཅྭ་ ཉྭ་ ཏྭ་ དྭ་ ཙྭ་ ཚྭ་ ཞྭ་ ཟྭ་ རྭ་ ལྭ་ ཤྭ་ སྭ་ ཧྭ་

3. The 'wazur' does not affect the pronunciation, except that it lengthens the sound a little.

STEP II

SUPERADDED CONSONANTS.

ར་མགོ་བཅུ་གཉིས། Twelve 'ra-heads'.

རྐ་ *Ka*, རྒ་ *Ga*, རྔ་ *Nga*, རྗ་ *Ja*, རྙ་ *Nya*, རྟ་ *Ta*, རྡ་ *Da*, རྣ་ *Na*, རྦ་ *Ba*, རྨ་ *Ma*, རྩ་ *Tsa*, རྫོང་ *Dzong*

1. The student will notice that the ra-head does not affect the pronunciation beyond softening the letters: The letters loose their inherant, slight aspiration. See "tone-system."

ལ་མགོ་བཅུ། Ten 'la-heads'.

2. ལྐ་ ལྒ་ ལྔ་ ལྕ་ ལྗ་ ལྟ་ ལྡ་ ལྤ་ ལྦ་ ལྷ།

ས་མགོ་བཅུ་གཅིག Eleven 'sa-heads'.

སྐ་ སྒ་ སྔ་ སྙ་ སྟ་ སྡ་ སྣ་ སྤ་ སྦ་ སྨ་ སྩ།

2) Note 1. applies to the la-heads and sa-heads.

LESSON 8. (༨)

རྗེས་འཇུག་བཅུ། Ten 'affixes', or second consonants.

1 ག་ ང་ ད་ ན་ བ་ མ་ འ། ར་ ལ་ ས།

སྔོན་འཇུག་ལྔ། Five prefixes. *

ག་ ད་ བ་ མ་ འ།

1. The affixes, as the word indicates, are added, or form the last letter of a word or syllable. They are all pronounced except the ད་ and ས་ which only modify the sound, thus :-

དད་པ་ *De-pa* (faith); not *dad-pa*. ལས་ཀ་ *Le-ka* (work); not *las-ka* &c. The others, though often inaudible, are generally pronounced, as : ལག་པ་ *Lag-pa*. -hand-, ཁང་པ་ *K'ang-pa*. -house-.

ས་ as second final, or, affiix proper, is not usually pronounced, f, x. ཁམས་ *K'am* ; not *kams* &c.

* 2. The prefixes are never prounonced in standard Tibetan.

F.x: བགེགས་ *Geg* -devil-; not *bgegs*. བཅུ་ *Chu* -ten-; not *bchu*.

3. The prefixes modify the breathing, more than the heads, in greater and less degree; also the tone. The apperant confusion about prefixes, heads, subjuncts and affixes soon disappears by practice.

རྫོགས་ཚིག་བཅུ་གཅིག Eleven endings.

གོ་ ངོ་ དོ་ ནོ་ བོ་ མོ་ འོ། རོ་ ལོ་ སོ་ ཏོ།

Pronounced *G'o*, *Ngo*, *D'o*, &c. They are added to their respective letters to give a finishing touch to the sentence. As :-

——མཐའ་མེད་པའི་སྲོག་ཐོབ་པར་འགྱུར་རོ།། ——' shall optain endless life.'

....

LESSON 9. (༩)

ལ་དོན་བདུན་ནི། Seven dative signs.

སུ་ *su*, རུ་ *ru*, ར་ *ra*, དུ *du*, ན་ *na*, ལ་ *la*, ཏུ་ *tu*. *

* 1. Most of these are also used as locatives.

It would simply confuse the beginner to give the rules for the use of these. When commencing the *classics* the student will consult the grammer on this point, so also regarding the use of the following, tho' their use will be illustrated in the lessons where possible.

འབྲེལ་སྒྲ་ལྔ་ནི། Five genitive signs.

གི་ g'i, ཀྱི་ kyi, གྱི་ g'yi, འི་ i, ཡི་ yi.

བྱེད་སྒྲ་ནི། The agentive signs.

Formed simply by adding ས་ thus:- གིས་ ཀྱིས་ གྱིས་ (འིས་) ཡིས།

Note : The *sa* lengthens and deepens the tone, but does not affect the pronunciation. See "tone-system" Lesson 16.

Spelling. -showing use of vowels.-

ཀི་*ki,*	ཁུ་*k'u,*	གེ་*g'e,*	ངོམས་*ngom.*
ཅི་*chi,*	ཆུ་*ch'u,*	ཇེ་*j'e,*	ཉོན་*nyön.*
ཏི་*ti,*	ཐུ་*t'u,*	དེ་*d'e.*	ནོར་*nor.*
པི་*pi.*	ཕུ་*p'u,*	བེ་*b'e,*	མོས་*mö*
ཙི་*tsi,*	ཚུ་*ts'u,*	ཛེ་*dz'e,*	ཝོལ་*wöl.*
ཞི་*zhi,*	ཟུ་*zu,*	འེ་*ch,*	ཡོད་*yö.*
རི་*ri,*	ལུ་*lu,*	ཤེ་*she.*	སོང་*song.*
ཧི་*he,*	ཨོཾ་*om.*		

ཀི་ Spelt thus :- *ka g'i-g'u=ki, k'a shab-jug=k'u &c. Ka* and *g'i-g'u=ki.* ངོམས་ thus :- *nga na-ro =ngo, ngo ma sa =ngom.* The *sa* being a final is not pronounced.

ད་ ད་ ས་ as second consonants, tho' not pronounced, modify the sound, thus:- མོས་ *mö* ; not *mas* ; ཡོད་ *yö* ; not *yod,* དད་ *d'e* ; not *dad,* ལུད་ *lü*; not *lud,* O becomes ö, a becomes e, u becomes ü &c. Keep this in mind!

ན་and ལ་ are audible and affect the vowel sounds in some what the same way. See below.

LESSON 10. (༡༠)

More about spelling .-Prefixes & affixes-.

བཀའ་*ka.* བཀག་*kag.* བཀན་*ken.* བཀས་*ke* བཀར་*kar.* བཀལ་*käl.* བཀུག་*kug.*

བསྐུར་*kur.* བཀུས་*kü.* བཀོལ་*köl.* བསྐུར་*kur.* བཀྱེ་*kye.* བཀྲ་*tra.* བཀྲབས་*trab.*

བསྐྱེད་*kye.* བསྐོས་*kö.* བརྐྱངས་*kyang.* བསྐོས་*kö.* བདགས་*tag.* བཏུལ་*tul.* བལྟ་*ta.*

བལྟས་*te.* བསྟེགས་*teg.* བརྩེ་*tse.* བརྩུགས་*tsug.* བརྩོན་*tsön.* བསྒྲགས་*drag.* འགྱུར་*gyur.*

སྐྱིད་*kyi.* སྨྱལ་*myäl.* རྒྱལ་*gyäl.* བསྒྲབས་*drab.* སྲས་*se.* གྲིས་*g'yi.*

Peculiarities.

1) བ་ is pronounced *wa* when it is the initial letter of 2nd, 3d or 4th syllable, as the case may be; also after vowels generally, and after ད་ as prefix, thus: དབང་*wang.* དབར་ *war.* | འོ་བ་ *o-wa.* ར་བ་ *ra-wa.* ཤ་བ་ *sha-wa,* བུ་བ་ *b'u-wa.* 2. When བ་ has *yata, rata,* or a vowel sign, it is dropped out of pronunciation altogether, thus:

དབྱེ་ *ye,* དབྱོ་ *yo,* དབྱུ་ *yu.* དབྱིབས་ *yib.* དབྱང་*yang.* དབུས་ ü. དབུ་ *u.* གཙོ་བོ་ *tso-o,* ར་བུགས་*ra-ug.* དབྲོག་ *rog.* དབྲལ་ *räl.* དབྲ་ *ra.* ཇོ་བོ་ *j'o-o.* &c. 3. ཟླ་ *da,* not *la.*

LESSON 11. (22)

THE NUMERALS.

In figures.	In words.	Romanized.	English.
༡	གཅིག་	*c'ig.*	1.
༢	གཉིས་	*nyi.*	2.
༣	གསུམ་	*sum.*	3.
༤	བཞི་	*zhi.*	4.
༥	ལྔ་	*nga.*	5.
༦	དྲུག་	*dr'ug.*	6.
༧	བདུན་	*dün.*	7.

༨	བརྒྱད་	*gye.*	8.
༩	དགུ་	*gu.*	9.
༡༠	བཅུ་ (ཐམ་པ་)[1]	*chu-* (*tam-pa*)	10.

1. ཐམ་པ is added to full numbers like 10, 20. 40, 50. 100. &c. and sometimes when naming a number below 10. as: *gye-t'am-pa* –8.–&c.

LESSON 12. (༡༢)

The numerals cont.

༡༡	བཅུ་གཅིག་	*chu-chig.*	11.
༡༢	" གཉིས་	,, *nyi.*	12.
༡༣	" གསུམ་	*chug-sum.*	13.
༡༤	" བཞི་	*chub-zhi.*	14.
༡༥	བཅོ་ལྔ་	*chö-nga.*	15.
༡༦	བཅུ་དྲུག་	*chu-dr'ug.*	16.
༡༧	" བདུན་	*chub-dün.*	17.
༡༨	བཅོ་བརྒྱད་	*chob-gye.*	18,
༡༩	བཅུ་དགུ་	*chu-gu.*	19.
༢༠	ཉི་ཤུ་ (ཐམ་པ་)	*nyi-shu* (*t'am-pa.*)	20.
༢༡	[2]ཉེར་གཅིག་ or. ཉི་ཤུ་རྩ་གཅིག་	*nyer-chig* or *nyi-shu tsa chig.*	21.
༢༢	ཉེར་གཉིས་	*nyer-nyi.*	22.
༣༠	གསུམ་བཅུ་ (ཐམ་པ་)	*sum-chu t'am-pa.*	30.

༣༡་	སོ་གཅིག་	*so-chig.*	31.
༣༢་	སོ་གཉིས་	*so-nyi.*	32.
༤༠་	བཞི་བཅུ་(ཐམ་པ་)	*zhib-chu t'am-pa.*	40.

2. In counting one simply says:– *tsa-chig.tsa-nyi. tsa-sum, tsab-gye* &c..

LESSON 13. (༡༣)

The numerals cont.

༤༡་	ཞེ་གཅིག་	*zhe-chig.*	41.
༤༢་	" གཉིས་	" *nyi.*	42.
༥༠་	ལྔ་བཅུ་	*ngab-chu.*	50.
༥༡་	ང་གཅིག་	*ngä-chig.*	51.
༦༠་	དྲུག་བཅུ་	*d'rug-chu.*	60.
༦༡་	རེ་གཅིག་	*re-chig.*	61.
༦༢་	རེ་གཉིས་	*nyi.*	62.
༧༠་	བདུན་བཅུ་	*dün-chu.*	70.
༧༡་	དོན་གཅིག་	*d'ön-chig.*	71.
༨༠་	བརྒྱད་བཅུ་	*gye-chu.*	80.
༨༢་	བརྒྱད་གཉིས་	*gye-nyi.*	82.
༩༠་	དགུ་བཅུ་	*gub-chu.*	90.
༩༢་	གོ་གཉིས་	*g'o-nyi.*	92.
༡༠༠་	བརྒྱ་ཐམ་པ་	*gya t'am-pa.*	100.

LESSON 14. (༡༤)

༡༠༡་	བརྒྱ་དང་གཅིག་	*gya d'ang chig.*	101.
༢༠༠་	གཉིས་བརྒྱ་	*nyi gya.*	200.
༢༠༡་	" " དང་གཅིག་	" " *d'ang chig.*	201.
༣༠༠་	གསུམ་བརྒྱ་	*sum gya.*	300.
༡༠༠༠་	སྟོང་ཕྲག་(གཅིག)	*tong tr'a.*	1,000.
༢༡༠༠་	" " གཉིས་དང་བརྒྱ་ཐམ་པ་	" " *nyi d'ang gya-t'am-pa.*	2,100.
༣༤༠༠་	" " གསུམ་དང་བཞི་བརྒྱ་	" " *sum d'ang zhib-gya.*	3,400.
༡༠ ༠༠༠་	ཁྲི་(གཅིག)	*tr'i.*	10,000.
༡༠༠ ༠༠༠་	འབུམ་(གཅིག)	*bôm.*	100,000.
༡ ༠༠༠ ༠༠༠་	ས་ཡ་	*sa-ya.* (million)	1,000,000.
༡༠ ༠༠༠ ༠༠༠་	བྱེ་བ་	*j'e-wa.*	10 mill.
༡༠༠ ༠༠༠ ༠༠༠་	དུང་ཕྱུར་(འགྱུར)	*d'ông-ch'ur.* or, *d'ông-gyur.*	100 mill.
༡ ༠༠༠ ༠༠༠ ༠༠༠་	གནས་	*nam.*	1,000 mill.

Note 1. The ordinal numbers are formed simply by adding པ་ (*pa*) to the cardinals, with the exception of དང་པོ་ first, thus :– གཉིས་པ་ 2nd. གསུམ་པ་ 3d. &c.

2. It will be noticed that བཅུ་གསུམ། བཅུ་བཞི། བཞི་བཅུ། &c. are pronounced *chug-sum, chub-zhi, zhib-chu,* &c. The prefix of the second syllable is added to the preceding syllable. This is very common in C. Tibetan and throughout Tibet generally.

LESSON 15. (१५)

THE TONE-SYSTEM.

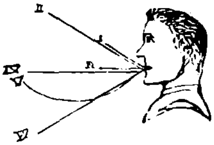

THE TONES ILLUSTRATED.

The careful student will learn to appriciate these hints at the beginning of his, or her, study of a language like Tibetan. By ignoring the tones in Tibetan—as some do in Chinese, where some of the tones are as indistinct to the beginner as the tones will at first appear in Tibetan—the result will be "uncertain sounds." The six tones are demonstrated and examplified as follows:-

TONE 1. High pitched, often nasel, and short as if butted against something.

RULE 1. Words with a high-toned initial, ending in *d'a*, *g'a* or *b'a*.

2. Shielded* words ending in *d'a g'a* or *b'a*.

EXAMPLES. སྙིད་ *nyi*, to fade. སྙེད་ *nye*, to find. སྟོད་ *tö*, to praise. ཀུག་ *kug*, hoock. ཀོད་ *kö*, a sheaf. གཉིད་ *nyi*, to sleep. སྦིད to take off &c.

,, 2. High like tone 1, but long.

RULE. Words with high-toned initials, and shielded words not having *d'a q'a or b'a* as second consonants, except when *sa*-affixed, nor having *sa* as second consonant.

EXAMPLES. ཙི་ཙི་ mouse, གཙོ་བོ་ Lord. ཀུན་ all. ཅན་ having, གནམ་ sky, ཧུན་ trituration bowl. སྐུ་ body, ངན་(པ) reward. བསླངས་ to raise. &c.

, 3. Medium pitch and short like tone one.

RULE. Unshielded words, not having a high-toned initial, ending in *g'a*, *d'a* or *b'a*.

EXAMPLES. མེད་[1] without. རེད་ to be, དད་པ་ belief. ངག་ speach. ཡོད་ or not. གད་ to laugh. བབ་ &c.

1). Short second consonants raise the pitch of the preceding letter a little, otherwise these should have been *low*.

4. Medium pitch and long.

RULE 1. Shielded words with *sa* as second consonant. 2. Unshielded, high initials with *sa* as second consonant. 3. Unshielded, low initials having *d'a*, *g'a* or *b'a* as second consonants, affixed by *sa*.

EXAMPLES. འགྲེལ་ to fall, རི་ hill, རྣམས་ plural sign, སྤོས་ incence &c.

5. Curved tone; deep, but gradually raised to midium pitch, like saying two in a surprised, questioning tone.
RULE. Unshielded, low initials not having *d'a, g'a, b'a, sa* as second consonants.
EXAMPLES. ནང་ house, དང་ and, ལང་ to rise, ནམ་ weather, ལམ་ road, འོ་མ་ milk, མར་ butter, ལུང་པ་ country, འོང་བ་ to come &c.

,, **6.** Descending, long tone.
RULE. Low-toned, unshielded initials with *sa* as second consonant.
EXAMPLES. མས་ lower part, ངོས་ side, ཡོས་ roasted corn or barly, ཉེས། ལས་ &c.

* 1) Words are shielded when prefixed, headed or both.
2. The initial letter is the one first uttered in pronunciation.

Thus: in *nam* གནམས་ *na* is the initial, *g'a* the prefix, *ma* the second consonant & *sa* the affix.

LESSON 16. (༡༦)

Tone-system cont. A few general rules.

RULE 1. Shielded words are in a high pitch.
2. Unshielded words with a high-toned initial, not having *sa* as second consonant, are also in high pitch.
,, *3.* *D'a, g'a* and *b'a,* as second consonants, shorten the tone.
,, *4.* *Sa,* as second consonant and final, lengthens the tone.
,, *5.* *Sa,* ,, ,, ,, deepens and lengthens the tone.
,, *6.* Unshielded, low-toned initials are low.
Exception 1. *D'a, J'a* and other *low-toned* letters, in rare cases, are low even when shielded.
,, *2.* Wa-corners, *ah* and *ha* subjuncts always lengthen the tone.
3. འ When subjoined to letters is called *a-ch'ung* and lengthens the tone like the wa-corner.

Classify the following:–

ཟས་ ཏེན་ ལང་ མད་ ནམ་ གནམ་ སྤོད་ འོ་མ་
ཡོག་མ་ ཏིངས་ ནང་ འོག་ལ་ ཤ་ སྣང་།

Key. (to be covered while classifying the above).

6,	2,	5,	3,	5,	2,	1.	5,
3,	2,	5,	5,	1.	2.		

ENTRANCE EXAMEN.

1. Write the alphabet from memory.
2. Tone the following:- ས་ ལ་ བ་ འ་ ཡ་ ཀ་ ཞ་ ར་ ཨ་ ཤ་ ག་ ང་།
3. Write the vowels signs.
4. How many letters take the *yata*?
5. ,, ,, ,, ,, ,, *rata*?
6. Give the rule for pronouncing *tr*, *tr'* & *dr*.
7. Which letters are reversed?
8. How many letters take the *la* subjunct?
9. ,, ,, ,, ,, ,, *ra* heads?
10. ,, ,, ,, ,, ,, *la* and *sa* heads?
11. How does the *wa-zur* affect the pronunciation?
12. What is a prefix and how many are there?
13. Name five "endings".
14. Write 7 dative signs.
15. Which are the genitive signs?
16. How are the agentives formed?
17. Give the correct pronunciation of the following:- བསྒྲེགས། དབུགས། གཙོ་བོ། ཟླ་བ། དབྱིབས།
18. Give the 6 'general rules' whereby the tones are determined.
19. Write in the figures & character the following:-
    1, 5, 10, 16, 44, 98, 100, 144, 500, 1,0000, 1,200, 10,000, 100,000, 10,000,000.
20. How are the ordinal numbers formed?
21. Tone the following:- ཉམ། གཉམ། སྲིད། ངོས། རི། ཇཉ་པ། ཀོང་། ངཉ་པ།
22. Analyse བསྒྲོངས་

NOTE. THE ABOVE QUESTIONS ARE TO BE ANSWERED WITHOUT ANY EXTRANEOUS ASSISTANCE. HAVING DONE SO, CONSULT THE PREVIOUS LESSONS & IF SATISEIED PASS ON TO SECTION II WHICH WILL BE FOUND EASY, PROFITABLE AND INTERESTING.

SECTION 2.

NURSERY CHAT.

། བྱིས་པའི་གཏམ།

LESSON 17. (*w*)

འདི་ལ་	*Di-la.*	Here, hither.
ཤོག་	*Sho.*	Come! (to invite to come.)
ང་	*Nga.*	I, the first personal pron. -
ཡོང་	*Yong.*	To come. (Not to confuse beginners I omit བ the infinitive sign (ཡོང་བ་) except where it is used in the lessons.
གི་ (ཀྱི། གྱི)	*Gi.*	Sign of the present & future tenses.
ཡོད་	*Yö.*	Aux. verb to be (am, are) generally with first person. (གི་ཡོད་ present tense.
མིག་ལྟ་	*Mig-ta.*	To look. Lit: eye see.
དེ་	*De.*	The demonstrative pron. that it: definite article.
སུ་	*Su.*	Who? (what person?)
རེད་	*Re.*	Aux. verb (am, are, is) generally used when making a statement.
ཨ་ཕ་	*A-p'a.*	Father.

A SURPRISE.

འདི་ལ་ཤོག	Come here! Lit: here come!
ང་ཡོང་གི་ཡོད།	I am coming. Lit: I coming am.
མིག་ལྟ།	Look!
དེ་སུ་རེད།	Who is that? Lit: that who is?
དེ་ཨ་ཕ་རེད།	That is father. Lit: that father is.

Note. The substantive, or noun, comes first, the verb last.

LESSON 18. (76)

ག་རེ་	*G'a-re.*	What?
དཔེ་ཆ་	*Pe-ch'a.*	Book.
སུའི་	*Su-i (sü).*	Whose (འི genitive sign added to nouns & pron.
ངའི་	*Ngà-i.*	Mine.
གོང་	*G'ong.*	Price, value.
ག་ཚོད་	*G'a-ts'ö.*	How much? how many?

IMPORTANT QUESTION.

དེ་ག་རེ་རེད།	What is that?
དེ་དཔེ་ཆ་རེད།	That is a book.
སུའི་རེད།	Whose is it?[1]
ངའི་རེད།	It is mine.
གོང་ག་ཚོད་རེད།	What does it cost?

1. Note: the pronouns are frequently left out after having referred to the thing once.

LESSON 19. (༡༩)

མང་པོ་	Mang-pô.	Much, many.
མ་རེད།	Ma-re.(ri)	Negative. Lit : not is.
ཆུང་ཆུང་	Ch'ung-ch'ung.	Small, little.
ཡག་པོ་	Yag-pô.	Good, nice.(in all its applications.
ད་ (prop. དམ་)	D'a (d'am).	Interrogative sign.–after d'a.

SATISFYING ANSWER.

མང་པོ་མ་རེད།	Not much.
གོང་ཆུང་ཆུང་རེད།	It costs little. Lit : price little is.
དེ་ཡག་པོ་རེད་དམ།	Is it nice?
རེད།	Yes. Lit : is.

LESSON 20. (༢༠)

ཁྱོད་	K'yö.	You. 2nd personal pronoun singular.
སྐྱིད་པོ་	Kyi-pô.	Happy ; well.
འདུག་	Dug.	Aux. verb to be.—seldom with first person.
ག་ (གམ)་	G'a.	Interrogative, like d'a, following g'a.
ཨ་མ་	A-ma.	Mother.
ལ་	La.	Dative—to—, and locative—in, on—.
ལབ་	Lab.	To tell, make known.
ག་པ་	G'a-pa.	Where ?
འོག་ཁང་	O-k'ang.	Down-stairs, lower flat.

ANXIETY.

ཁྱོད་སྐྱིད་པོ་འདུག་གས། [1]	Are you alright ?
ང་ན་གྱི་ [2] འདུག	I am ill.
ཨ་མ་ལ་ལབ།	Tell mother !
ཨ་མ་ག་པ་འདུག [3]	Where is mother ?
འོག་ཁང་ལ་འདུག།	She is down-stairs.

1. Note: The last letter is simply repeated in making a question. 2. ཀྱི་ is changed into གྱི་ after *na, ma, ra, la.*

3. The "*she* "(།) is not used when the sentence ends in *g'a* as it resembles *she.* At the end of a clause or paragraph one "*she*" is used after *g'a* and two *shes* after others.

LESSON 21.

ག་ལི	*G'a-li.*	Slowly, slow.
འགྲོ་	*Dro.*	To walk, go.
ཨ [1]	*A.*	A gentle imperative added to mild commands & petitions. (Please)
རིག་པ་སྒྲིམ་	*Rig-pa-drim.*	Be careful ! Lit : mind, be cautious !
ཨའུ་རྩེ།	*A-u-tse.*	'It is alright', 'it does not matter.'

BE CAREFUL !

ག་ལི་ག་ལི་འགྲོ་ཨ།	Walk slowly please.
རིག་པ་སྒྲིམ།	Be careful !
ཨའུ་རྩེ།།	It is alright(don't be affraid.)

1) *A* is not as a rule used to superiors, but to equals & enferiors.

LESSON 22. (༢༢)

ལྟོབ་ཆས་	*Tob-ch'e.*	Food.
ཏོག་ཙེ་	*Tog-tse.*	Little ; some.
གནང་	*Nang.*	Polite word for to give. (Commonly used.
ལྟོ་	*To.*	Food.—short for *tob-ch'e.*
ཚར་	*Ts'ar.*	Finished, completed.
མ་	*Ma.*	Not. A negative used in past tense & imperratives.
སོང་	*Song.*	Sign of past tense.
མགྱོགས་པོ་	*Gyog-pô.*	Quickly, soon.
བྱེད་	*Che.*	To do, to act.
མ་ཆེན་	*Ma-ch'en.*	Cook. Lit : 'mother great'. (irrespective of sex.
སྐད་བཏང་	*Ke-tang.*	To call; call! Lit : voice send.

THE INEVITABLE.

ང་ལ་ལྟོབ་ཆས་ཏོག་ཙེ་གནང་།	Please give me some food.
ལྟོ་ཚར་མ་སོང་།	The food is not ready.
མགྱོགས་པོ་བྱེད་ཨ།	Hurry up please?
མ་ཆེན་ལ་སྐད་བཏང་།	Call the Cook.
ལྟོ་ཚར་སོང་།།	Food is ready.

1). Propperly སྐད་ཐོང་ imp. mood, but in the colloquial the past tense is generally used for both present tense & imp. 2. ང་ལ་ I in the passive=me. 3) ལ་ is also used with transitive verbs, when the substantive is in the agentive. As :-ཁོང་གིས་ང་ལ་གནང་སོང་། he gave me.

LESSON 23. (༢༣)

ལྟོ་སྣོད་	*To-nö.*	Table-things. Lit: food-vessels.
ཕར་ཁུར་	*P'ar-K'ur.*	Take away! Lit: away carry.
སྒོ་	*Go.*	Door.
རྒྱབ་	*Gyab.*	To shut. An auxiliary verb used extensively.
ཨུར་སྒྲ་	*Ur-dra(dr'a).*	Noise, alarm.
རོགས་	*Ro.*	Help: friend. *ro che* to help, 'to act friend'.
ཆོག་	*Cho.*[1]	Sufficient, enough, right.

BRIEF ORDERS.

ལྟོ་སྣོད་ཕར་ཁུར།	Take the table-things away!
སྒོ་རྒྱབ།	Shut the door!
ཨུར་སྒྲ་མ་བྱེད།[2]	Don't make a noise!
ང་ལ་[3]རོགས་བྱེད།	Help me!
དེ་ཆོག་གི་རེད།།	That will do.

1. Against rule this word is generally pronounced long. Possibly it ought to have a *sa* affix.
2. The imperative is often formed by putting the negative before the verb.
3. See note 2 in lesson 22.

SUMMARY OF "NURSERY CHAT"

IN

ENGLISH. AND ROMANIZED.

17–	Come here!	*Di-la sho.*
	I am coming.	*Nga yong g'i yö.*
	Look!	*Mig-ta.*
	Who is that?	*D'e su re.*
	It is father.	*A-p'a re.*

18-	What is that?	*D'e g'a-re re.*
	That is a book.	*D'e pe-ch'a re.*
	Whose is it?	*D'e su-i re.*
	It is mine.	*D'e ngà-i re.*
	What does it cost?	*Gong g'a-ts'ö re.*
19-	Not much.	*Mang-pô ma-re.*
	Is it nice?	*D'e yag-pô re d'a.*
	Yes.	*Re.*
20-	Are you alright?	*K'yö kyi-pô dug g'a.*
	I am ill.	*Nga na g'i dug.*
	Tell mother.	*A-ma la lab.*
	Where is mother?	*A-ma g'a-pa dug.*
	She is down-stairs.	*O-k'ang la dug.*
21-	Walk slowly please.	*G'a-le g'a-le dro a.*
	Be careful.	*Rig-pa drim.*
	It is alright.	*A-u-tse.*
22-	Give me some food.	*Nga la tob-ch'e tog-tse ter*
	The food is not ready.	*To ts'ar ma song.*
	Be quick!	*Gyog-pô che.*
	Call the cook!	*Ma-ch'en la ke-tang.*
	The food is ready.	*To ts'ar song.*
23-	Take the table-things away!	*To-nö p'ar-k'ur.*
	Shut the door!	*Go gyab.*
	Do not make a noise!	*Ur-dra ma che.*
	Help me, (give me a hand).	*Nga la ro che.*
	That will do.	*D'e ch'o g'i re.*

Translate and write the following in the Tibetan character.

1- Is that enough? 2- Where is my book? 3- The book is mine. 4- Cook is unhappy. 5- I will come quickly. 6- The food is not good. 7- You are making a great noise. 8- Do not shut the door. 9- Who is down-stairs? 10- I will see.

LESSON 24. (༢༤)

།ཉོ་ཚ་རྒྱབ་པ།

ཁྲོམ་	*Tr'om.*	Market, bazar.
གླང་ཤ་	*Lang-sha.*	Beef. Lit : ox-meat.
ཉག་ག་	*Nya-g'a*	A catty. (about $1\frac{1}{3}$lb.
ཉོས་	*Nyö.*	Past tense & imperative mood of ཉོ་ to buy, also used for present tense.
ཡང་	*Yang.*	Also, moreover.
བག་ལེབ་	*B'a-le.*	Bread.
དང་	*D'ang.*	And. (a conjunction.
ཉ་	*Nya.*	Fish.
ཚྭ་	*Ts'a.*	Salt.

GIVING ORDERS.

ཁྲོམ་ལ་འགྲོ་དགོ་གི་རེད།	Go to the market !
གླང་ཤ་ཉག་ག་གཉིས་ཉོས།	Buy 2 catties of beef.
ཡང་བག་ལེབ་ལྔ་དང་།[1]	Also buy 5 loaves of bread.
ཉ་གསུམ་དང་། ཚྭ་ཏོག་ཙེ་ཉོས།།	And 3 fishes and some salt.

1. དང་ This conjunction is *added* to the sentence in Tibetan, not *prefixed* to the following which it combines. 2. The adjective follows the noun.

LESSON 25. (༢༥)

བྱེ་མ་ཀ་ར་	*Che-ma-ka-ra.*	Sugar. Lit : sand sugar, i. e. not lump sugar.
ཡོད་པ་ (བ)[1]	*Yö-wa.*	To be, to have. (aux. verb.
ཞོག་ཀོག་	*Zho-ko.*	Patatoe.

མེད་	*Me.*	Without, absent, not.
རེ་རེ་	*Re-re.*	Each; every.
ནས་	*Ne.*	From, of.

EMPTY CUPBOARDS. 1.

ཧྲུ་མ་ཀ་ར་ཡང་ཡོད་པ་མ་རེད།	There is no sugar either.
ཞོག་ཀོག་ཡང་མེད།	Nor[2] patatoes.
ཉོག་རྩེ་ཙི་དགོས་པས།	Shall I buy some?
རེ་རེ་ནས་ཉོག་རྩེ་ཙི་ཆོག་གི་རེད།	You may[3] buy a little of each.

1). *Pa* should propperly follow *d'a*, but euphony demands *wa*, or *a* in this case.
2). *Yang* may be translated either, neither, nor, according to the context.
3). *ch'o* to permit, allow.

LESSON 26. (༢༦)

འབྲས་	*Dre.*	Rice.
འབྲས་བུ་	*Dre-b'u.*	Fruit.
གྲོ་ཞིབ་	*Dr'o-zhib.*	Flour.
སྒོ་ང་	*Go-nga.*	Egg.
སྒ་སྨུག	*Ga-mug.*	Ginger.
ནི་	*Ni.*	As to, regarding: what about?
འོ་རེད་	*O-re.*	Oh yes!(an exlcamation.

EMPTY CUPBOARDS. 2.

འབྲས་ འབྲས་བུ་ གྲོ་ཞིབ་ སྒོ་ང་ ཡོད།	Rice, fruit, flour & eggs there are.
སྒ་སྨུག་ནི།	What about ginger?
འོ་རེད། དེ་ཚར་འགྲོ་ཡོད།།	Oh yes! that is about finished.

1) *Dro*, to walk, added to ve bs has the meaning of about, at the point of, almost &c..

LESSON 27. (༢༧)

རང་	*Rang.*	Added to adj. & adv. & followed by negative, has the meaning of *not very.*
འོ་ན་	*O-na.*	However ; but ; well then.
ཅིག་	*Chig.*	Some, a little.
ད་	*D'a.*	Now.
འགོར་པོ་	*Gor-pô.*	To delay ; procrastination.

WARNING.

མིག་ལྟ་ལ་འགྲོ	Go and see. Lit : go to see.
འདི་ལ་མང་པོ་རང་ཡོད་པ་མ་རེད།[1]	Here is not very much here.
འོ་ན་དོག་ཙེ་ཉོས།	Well then, buy some.
ད་འགྲོ	Off you go now !
འགོར་པོ་མ་[2]བྱེད།།	Don't delay !

1) Note the construction ! 'to be not is', or present not is.
2- '*ma-che*'=don't act—delay— !

LESSON 28. (༢༨)

གཟིམས་དཔོན་	*Zim-pön.* (*simpön*)	Waiter ; body-servant.
ཡུན་	*Yün.*	Time.
རིང་པོ་	*Ring-pô.*	Long : of time & area.
ལགས་	*La.*	A polite prefix to answers, in the negative & affirmative, to take away bluntness.
ཁོ་	*K'o.*	He. 3d personal pron. masc.
ལྟད་མོ་	*Te-mo.*	Sight, theatrical, play.

ལྟ་	*Ta.*	To see.
ཡིན་པ་འདྲ་	*Yin-pa-dra.*	Likely, perhaps. Lit: like being.
དེ་ལ་	*D'e-la.*	There.

DISAPPIONTMENT.

གཟིམ་དཔོན་ཁྲོམ་ལ་ཡུན་རིང་པོ་འགོར་གྱི་འདུག	The waiter is delaying long in the market.
ལགས་འདུག །ཁོ་ལྟད་མོ་ལྟ་ལ་འགྲོ་བ་ཡིན་པ་འདྲ།	Yes, he has perhaps gone sight seeing.
དེ་ལ་ཡོང་གི་འདུག།	There he comes!

1) འགྲོ་བ་ *dro-wa*, infinitive mood: Here, in a colloquial sense, it means *gone*. p. t.

LESSON 29. (༢༩)

འདི་འདྲ་	*Dín-dra.*[1]	Thus, so, like this.
*ནས་	*Ne.*	After verbs it has the meaning of *ing*, present participle; having &c.
བྱས་པ་	*Che-pa.*	Past tense of བྱེད་པ་ to do.
དགོངས་པ་ཚང་	*Gong-pa-ts'ung.*	Polite word for to be angry, indignant.
དེ་རིང་	*D'e-ring.*	To-day.

EXCUSES. 1.

འདི་འདྲ་མང་པོ་འགོར་ནས་ག་རེ་བྱས་པ་ཡིན།	What have you been doing delaying so long?
དགོངས་པ་མ་ཚང་།	I beg your pardon. Lit: don't be angry.
ག་རེ་བྱས་པ་ཡིན།	What have you been doing?
དེ་རིང་ཁྲོམ་ཆུང་ཆུང་[2]རེད།།[3]	The market was very small to day.

1-. The *ah* prefix of second syllable adds n-sound to the preceding.

2-. *'Ch'ung-ch'ung'*, if emphasized—i. e. uttered in a high tone —means *very small.*

3-. When speaking of the past. རེད་ may be translated *was.*

1-. THOSE MARKED * HAVE BEEN LEARNED BEFORE IN A DIFFERENT CONNECTION.

LESSON 30. (༣༠)

ཧ་ལམ་	*Ha-lam.*	Almost, nearly; with negative=*scarcely.*
གང་ཡང་	*G'ang-yang.*	Any, anything; followed by a negative=*nothing.*
ཐོབ་	*T'ob.*	To obtain, to get.
ཐུབ་	*T'ub.*	To be able, can.
ཙང་	*Tsang.*	As, since, because. (added to verbs, aux. verbs, adjectives & adv.
ལུག་ཤ་	*Lug-sha.*	Mutton. Lit: sheep-meat.

EXCUSES. 2.

འབྲས་བུ་ཧ་ལམ་གང་ཡང་ཐོབ་ཐུབ་མ་སོང་།[1] I could scarcely get any fruit at all.

གླང་ཤ་མེད་ཙང་ལུག་ཤ་ཉོས་པ་ཡིན།། As there was no beef (I) bought mutton.

1) Note: The negative, in this case, is separated from *g'ang-yang*, to which it belongs, and prefixed to the *tense* (*song*). A rule cannot be given for its place in the sentence.
Observe its place in the following lessons. Generally speaking it is coupled to the verb.

LESSON 31. (༣༡)

རུལ་པ་	*Rul-pa.*	Rotten, corrupt.
མ་གཏོགས་	*Ma-tog.*	Except. (followed by a negative.
བྱས་ཙང་	*Che-tsang.*	Therefore, on that account.
ཚབ་	*Ts'ab.*	Substitute. *ts'ab-la*=in place (of.
བྱ་ཏེ་	*Cha-te.*	Fowl, hen.
ངས་	*Nge.*	I, first pers. pron.,in the instrumental.
དེའི་	*D'e-i.*	Its, of it, of that.

EXCUSES. 3.

འབྲས་ཡག་པོ་ཡང་ཐོབ་མ་སོང་།	Neither did I get good rice.
ཉ་རུལ་པ་མ་གཏོགས་ཡོད་པ་མ་རེད།	There was nothing but rotten fish.
བྱས་ཙང་དེའི་ཚབ་ལ་ངས་བྱ་དེ་གཅིག་ཉོས་སོང་།	So I bought a fowl instead (of it.

Learn these sentences well and note construction.

LESSON 32. (༣༢)

ངམ་	*Ngam.*	An interrogative sign after ང ; when followed by a negative=or.
ན་ནིང་	*Na-ning.*	Last year.
ཡིན་ཀྱང་	*Yin-kyang.*	But, however.
ལྕམ་སྐུ་གཞོགས་	*Cham-ku-sho.*	Lady ; mistress.
ན་	*Na.*	If.

EXCUSES. 4.

ཞོག་ཀོག་ཐོབ་སོང་ངམ་མ་སོང་།	Did you get patatoes or not?
ན་ནིང་གི་མ་གཏོགས་མེད་པས།[1]	As there was none but last year's.
གང་ཡང་ཉོས་མ་སོང་།	(I) did not buy any.
ཡིན་ཀྱང་ལྕམ་སྐུ་གཞོགས་[2]ལ་དགོས་ན།	However, if the mistress want (them,
ང་ཉོ་ལ་[3]འགྲོ་གི་ཡིན།	I will go and buy.

1) *Pa* as, since. 2) Lady in the passive. Lit: Lady to want if. 3) Lit: To buy, go to buy, go to purchase. ལྟད་མོ་ལྟ་ལ་འགྲོ་བ་ go to see sights, i. e. go sight-seeing, &c.. I such cases the dative sign is used.

LESSON 33. (༣༣)

ངོ་	*Ngo.*	Face, countenance.
ཚ་པོ་	*Ts'a-pó.*	Hot. *ngo ts'a-pó* shame, to be ashamed. Lit: hot face.

མི་	*Mi.*	A negative (used with the pres & future tenses generally.
འདུག་	*Dug.*	To be. (is ; are) *min-dug* is not, not.
གམ་	*G'am.*	An interrogative, after ག
རང་	*Rang.*	Added to pers. pron. to give emphasis.
རྩེད་མོ་	*Tse-mô.*	Play.
ཞ་སྟག་	*Shà-ta.*	Solely, only, entirely.
རྩེས་པ་	*Tse-pa.*	Past tense of རྩེ་བ་ to play. *Tse-mô tse* to play.

REPREHENSION.

ངོ་ཚ་པོ་མི་འདུག་གམ།	Are you not ashamed?
ཁྱོད་རང་[1]་རྩེད་མོ་ཞ་སྟག་རྩེས་པ་ཡིན།།	You have simply been playing.

1-. In the colloquial *rang* is much used thus, but without any meaning.

LESSON 34. (༣༤)

* སོང་	*Song.*	Go! off you go! away with you! i. e. when addresed to a person.
ཤིག་	*Shig.*	Imparative sign, after ས་ Not generally used.
ལམ་སང་	*Lam-sang.*	At once, immediatly.
དངུལ་	*Ngul.*	Money ; silver.
ལྡང་	*Dang.*	To be sufficient, enough.
གཞུག་ལ་	*Zhu(g-la.*	Afterwards, later ; last.

GOOD RESOLUTION.

ད་སོང་།	Now off you go!
ག་རེ་དགོས་པ་དེ་ཉོས་ཤིག	Buy what is needed!
ལགས་འགྲོ་གི་ཡིན། དགོངས་པ་མ་ཚང་།	Yes sir[1] I am going, please don't be angry.

ཉོས་ནས་ལམ་སང་ཡོང་གི་ཡིན།	Whenever the purchasing is done I will come at once.
དངུལ་ལྡང་གི་ཡིན་པ་འདྲ།	I suppose the money will be enough.
མ་ལྡང་ན་གཞུག་ལ་སྤྲོད་ཆོག།	If not enough it can be given–paid– later.

1–. '*La*' means more than simply yes in this case.

LESSON 35. (༣༥)

ཨང་གི་	*Ang-g'i.*	Number. ཨང་གི་དང་པོ་ Number 1, 1st class.
ཊམ་ཀ་ (ཊྃ་ཀ)[1]	*Tram-ka.*	Tibetan silver coin (value 6 annas).

THE WAITER BUYS MEAT. 1.

གླང་ཤ་ཡག་པོ་ཡོད་པས།	Have you got good beef?
གླང་ཤ་ཨང་གི་དང་པོ་ཡོད།	I have 1st class beef.
ཉག་ག་རེ་ལ[2]་ག་ཚོད།	How much @ catty?
ཊྃ་ཀ་རེ་ལ་ཉག་ག་བཞི།	Four catties to a tranka

1–. ཾ placed over a letter has the same meaning as *ma* placed after.
2–. *La* has the meaning of *for* in such cases; *Re* is used for *one*. = 'for one catty' &c.

LESSON 36. (༣༦)

སྙེན་པོ་ (སྙིན་པོ་)	*Nyen-pó.*	Tender, soft, delicate (of raw meat–&c.
ལས་	*Le.*	Than. (used with comparative degrees.
ཡ་ག་	*Ya-g'a.*	Better, superior.
ཚིལ་ལུ་ (བུ)	*Ts'il-lu.*	Fat; lard.
•ད་	*D'a.*	A particle used at the end of sentences to excite attention.

BUYING MEAT. 2.

ཤ་དེ་སྙེན་པོ་རང་མ་རེད།	The meat is not very tender.

འདི་ལས་ཡ་ག་ཁྲོམ་ལ་མེད།	There is no better in the market than this.
མིག་ལྟ། ཚིལ་ལུ་ལ་ལྟ་དང་།	Look! notice the fat!

LESSON 37. (༣༧)

སྦྱར་བཞག་པ་[1]	*Char-zhag-pa.* / *jar-zhag-pa.*	Stuck on, placed on artificially.
སྐད་ཆ་	*Ke-ch'a.*	Talk, speech.
བྱས་ན་	*Che-na.*	If so, in that case, if done, then.
གྱོང་	*G'yong.*	Loss, deficit.
འཕོག་	*P'og.*	'To strike,' to befall.

BUYING MEAT. 3.

ཚིལ་ལུ་དེ་སྦྱར་བཞག་པ་རེད།	The fat is (simply) stuck on. (not real)
འདི་འདྲའི་སྐད་ཆ་[2]།	Such talk! (nonsense)
ཉག་ག་དྲུག་སྤྲོད་ཀྱི་ཡིན་ནམ།	Will you give 6 catties?
བྱས་ན་ང་ལ་གྱོང་འཕོག་གི་རེད།	Then I will loose![3]

1–. Past tense, also used for present. 2–. The posessive is used in such cases (adjectively). *Din-drá-i mi*=such a man &c. 3–. Lit: Loss will strike me.

LESSON 38. (༣༨)

ཕྱེད་ཀ་	*Ch'e-ka.*	Half.
མིན་	*Men.*	A negative (used without aux. verbs.
ཡིན་པ་	*Yen-pa*	Others, other; different.
དྲི་(འདྲི)	*Dr'i.*	Ask: to ask.
ལེན་	*Len.*	To take, grasp.
ཁེ་བཟང་	*K'eb-zang.*	Profit, gain.

ཙ་ནས *Tsa-ne.* Not at all; nothing at all. Used with a negative.

BUYING MEAT. 4.

འོ་ན། ལྔ་དང་ཕྱེད་ཀ། Well then, five & a half?

ལགས་མིན། ཡན་པ་ལ་དྲི་ད། No, ask others.

ཉག་ག་ལྔ་སྤྲོར་གྱི་ཡིན་ནམ། Will you give 5 catties?

འོ་ན་ལེན། དེ་ལ་ཁེ་བཟང་ཙ་ནས་ཡོད་བ་མ་རེད།། Well, take it. There is no profit at all on this.

SUMMARY OF MARKETING.

IN

ENGLISH AND ROMANIZED.

	English	Romanized
24.	Go to the market.	*Tr'om la dro gô-g'i-re.*
	Buy 2 catties of beef.	*Lang-sha nya-g'a nyi nyö.*
	Also buy 5 loaves of bread.	*Yang b'a-le nga d'ang,*
	And 3 fishes & some salt,	*Nya sum d'ang, ts'a tog-tse nyö.*
25.	There is no sugar either.	*Che-ma-ka-ra yang yö-a ma-re.*
	Nor potatoes.	*Zho-ko yang me.*
	Shall I buy some?	*Tog-tse nyo gö pe.*
	You may buy a little of each.	*Re-re ne tog-tse nyo ch'o g'i re.*
26.	Rice, fruit, flour & eggs there are.	*Die dre-b'u dr'o-zhib go-nga yö.*
	What about ginger?	*Ga-mug ní.*
	Oh yes, that is about finished.	*O-re, d'e ts'ar dro yö.*
27.	Go and see.	*Mig-ta la dro.*
	Here is not very much here.	*Di-la mang-pô rang yö-a ma-re,*
	Well then, buy some.	*O-na, tog-tse nyö.*
	Off you go now.	*D'a dro.*
	Don't delay.	*Gor-pô ma che.*
28.	The waiter is delaying long in the market.	*Zim-pön tr'om la yun ring-pô gor g'i dug.*
	Yes, he has perhaps gone sight seeing.	*La dug, k'o te-mô ta la dro-a yin-pa-dra.*
	There he comes!	*D'e-la yong g'i dug.*
29.	What have you been doing delaying so long?	*Din-dra mang-pô gor ne g'a-re che-pa yin.*
	I beg your pardon.	*Gong-pa ma ts'ung.*
	What have you been doing?	*G'a-re che-pa yin.*
	The market was very small to day.	*D'e-ring tr'om ch'ung-ch'ung re.*

30.	I could scarcely get any fruit at all.	*Dre-b'u ha-lam g'ang-yang t'ob ma song.*
	As there was no beef I bought mutton.	*Lang-sha me tsang, lug-sha nyö pa yin.*
31.	Neither did I get good rice.	*Dre yag-pô yang t'ob ma song.*
	There was nothing but rotten fish.	*Nya rül-pa ma-tog yö-a ma-re.*
	So I bought a fowl instead.	*Che-tsang d'e-i ts'ab la nge cha-te chig nyö pa-yin.*
32.	Did you get potatoes or not?	*Zho-ko t'ob song ngam ma song.*
	As there was none but last years,	*Na-ning g'i ma-tog me pe.*
	I did not buy any.	*G'ang-yang nyö ma song.*
	However, if the mistress want them.	*Yin-kyang cham-ku-sho la gö na.*
	I will go and buy.	*Nga nyö la dro g'i yin.*
33.	Are you not ashamed?	*Ngo ts'a-pô min-dug g'am.*
	You have simply been playing.	*K'yö-rang tse-mo shà-ta tse pa re* *
34.	Now off you go!	*D'a song.*
	Buy what is needed.	*G'a-re gö-pa d'e nyö shig.*
	Yes sir, I am going, please don't be angry.	*La-dro g'i yin, gong-pa ma ts'ung.*
	Whenever the purchasing is done I will come at once.	*Nyö ne lam-sang yong g'i yin.*
	I suppose the money will be enough.	*Ngul dang g'i yin-pa-dra.*
	If not enough it can be paid later.	*Ma dang na, zhu-la ter ch'o.*
35.	Have you got good beef?	*Lang-sha yag-pô yö pe.*
	I have first class beef.	*Lang-sha ang-g'i d'ang-pô yö.*
	How much @ catty?	*Nya-g'a re la g'a-ts'ö.*
	Four catties to a tramka.	*Tram-ka re la nya-g'a zhi.*
36.	The meat is not very tender.	*Sha d'e nyen-pô rang ma-re.*
	There is no better in the market than this.	*Di le ya-ga tr'om la me.*
	Look! look at the fat!	*Mig-ta, ts'il-lu la ta d'a.*
37.	The fat is -simply- stuck on.	*Ts'il-lu d'e jar-zhag-pa re.*
	Such talk!	*Din-dr'a-i ke-ch'a.*
	Will you give 6 catties?	*Nya-g'a dr'ug ter g'i yin na(m.*
	Then I will loose.	*Che-na nga la g'yong p'og g'i re.*
38.	Well then, 5½?	*O-na, nga d'ang ch'e-ka.*
	No, ask others!	*La men, yen-pa la dr'i-d'a.*
	Will you give 5 catties?	*Nya-g'a nga ter g'i yin na(m.*
	Well, take it! there is no profit at all on this.	*O-na len, d'e la k'eb-zang tsa-ne yö-a ma-re.*

* In lesson 33 it should be *re;* not *yin.*

Translate and write the following in the character.

1. Give me some bread. 2. I am ill, therefore I cannot come. 3. That will do. 4. I cannot do it at all. 5. Have you done it? 6. If you don't do it soon, I will tell the mistress. 7. I will give the silver to you if you want it. 8. Do you want to go now? 9. Last year's ginger is better than this. 10. Ask father the price of this. 11. What did I tell you? 12. If the meat is not tender don't buy it on any account. 13. You must not only look to the profit. 14. I saw you all. 15. It does not matter if you loose a bit. 16. Please do not be angry, the waiter will do it at once. 17. What have you been doing to-day? 18. I have done nothing whatever. 19. Take one of each. 20. What did you see there?

LESSON 39. (༣༩)

THE KITCHEN.

།ཐབ་ཚང་གི་སྐོར།

བློ་བཟང་	*Lob-zang.*	Name of person. Lit: sound mind.
* ལགས་	*La.*	Added to names, of persons addressed, as an honorific.
ཕེབ་	*P'e(b.*	Respectful for འགྲོ་ to go; also to come.
སླེབས་(སླེབ་ pr.t.)	*Leb.*	To arrive.

....

གཟིམ་དཔོན། མ་ཆེན་ལ་སྐད་བཏང་།	Bearer! call the cook.
བློ་བཟང་ལགས། ལྕམ་སྐུ་གཞོགས་ཀྱིས་ཕེབ་ གསུང་གི་འདུག[1]	Lobzang! the mistress calls you.
ལྕམ་སྐུ་གཞོགས་ལགས། མ་ཆེན་སླེབས་སོང་།	Mrs.! the cook has come.

1–. Note Construction! Lit: lady (by) come saying is.

LESSON 40. (༤༠)

ཚ་དྲིང་	*Ts'a-ting.*	Breakfast. About 9 a. m. (2nd breakfast or tiffin.
བཟོ་	*Zso.*	To make, prepare.
རན་	*Ren.*	Arrived (of time); time is come near &c.
ཙོས་(འཚོད་)[1]	*Tsö.*	To boil, cook.
ཡང་ན་	*Yang-na.*	Or ; whether.
རུས་གོ་	*Rü-g'o.*	Bone.

....

ད་ཚ་དྲིང་བཟོ་རན་སོང་།	Now it is time to prepare breakfast.
གང་བཟོ་དགོ་གི་རེད།	What shall I make?
ཤ་ཙོས་དགོ་གི་རེད།	You must boil meat.
གླང་ཤ་ཡང་ན་ལུག་ཤ་ཙོས་དགོ་གི་རེད།[2]	Shall I boil beef or mutton?
རུས་གོ་ཡོད་པའི་གླང་ཤ་[3]་དེ་ཙོས(ཚོས)།	Boil the beef with bone in it.

1–. In the coll. the use of this verb *to boil* is rather confusing. The state of being *boiled* is *ts'ö*, while to boil is *tsö*. Sometimes *ts'ö* can be used for the imperative. 2–. The sign of interrogation may be left out in this case where *or* in itself is a question. 3–. Lit: bone–containing beef. So also ཚྭ་ཡོད་པའི་ཆུ་ water containing salt &c.

LESSON 41. (༤༡)

སྣོན་པས་	*Nön-pe.*	Additional, more, extra.
* གྲུབ་		To put into, to add,
ཚོས་	*Ts'ö.*	Boilded; state of being done, cooked.
བཏོན་(འདོན)	*Tön.*	To cause to come out, to expell.

གུང་ལ་ཕུག་	*G'ung-la-p'u(g.*	Carrot. After the chinese *hong-lo-pô.*
ཁ་ཤས་	*K'a-she.*	Some, a few.
དཀར་ཡོལ་	*Ka-yö.*	China-ware; crockery; cup of china or earthen ware.
•གང་		Whole, full; one—of anything filled or measured.
བླུག་	*Lug.*	To pour into.

....

འདི་ཚོག་གི་རེད་དམ།	Is this enough?
སྣོན་པས་ཏོག་ཙེ་རྒྱབ།	Add a little more.
ཡག་པོ་ཚོས།	Boil it well;
ཚོས་ནས་བཏོན་དགོ་གི་རེད།	When done take it out.
དེ་ནས་གུང་ལ་ཕུག་ཁ་ཤས་རྒྱབ།	Then add a few carrots—to the broth.
ཡང་འབྲས་དཀར་ཡོལ་གང་བླུག།	Also put in a cupful of rice.

LESSON 42. (༤༢)

ཞག་ཚི་	*Zhag-ts'i.*	Fat,– in a melted form.
སྙབ་	*Nyab.*	To scim off.
ཤ་ཁུ་	*Sha-k'u.*	Broth; gravy, meat juice.
བཙག་ (འཚག)	*Tsa(g.*	To strain, filter.
ཤ་སྨན་	*Sha-men.*	Spices. Lit: meat medicine.
བཞག་ (འཇོག)	*Zha(g.*	To place, put, lay &c.

....

ཞག་ཚི་སྙབ།	Scim off the fat.
ཤ་ཁུ་བཙག།	Strain the soup.

ཤ་སྨན་དོག་ཙེ་རྒྱབ།	Add some spices.
དེ་ནས་ཚ་པོ་བྱས་ནས་བཞག།	Then keep it warm.

LESSON 43. (༤༣)

རྐང་ཤ་	*Kang sha.*	Leg—of meat.
བཞི་གླིང་	*Zhi-ling.*	Quarter—of a carcase of meat.
རྔོད་	*Ngö.*	To roast, fry.
ཐབ་	*T'ab.*	Stove, cooking range, fireplace.
ཧ་ཅང་	*Ha-chang.*	Very-precedes the adv. or adj. as in English.
མཚམས་མཚམས་	*Ts'am-ts'am.*	Sometimes, now & then.
ཨ་ལོག་རྒྱབ་	*A-lo-gyab.*	To turn(upside down.
འཚིག་པ་	*Ts'ig-pa.*	To burn, singe.
ཆུ་ཚོད་	*Ch'u-ts'ö.*	Hour. Lit: water measure. After the use of water-clocks.
ཙམ་	*Ts'am.*	About: nearly up to, approximately.

ད་དུང་ལུག་གི་རྐང་ཤ་བཞི་གླིང་ཅིག་ རྔོད་དགོ་གི་རེད།	Moreover, you must roast a leg of mutton.
ཐབ་དེ་ཧ་ཅང་ཚ་པོ་བཟོས།[1]	Make the stove very hot.
མཚམས་མཚམས་ཤ་དེ་ཨ་ལོག་རྒྱབ།	Turn the meat from time to time.
མ་འཚིག་པ་བྱེད་ཨ།	Don't burn it.
ཆུ་ཚོད་གཉིས་ཙམ་རྔོད་དགོ་གི་རེད།	Roast it for about 2 hours.

1-. Zö,past tense of Zo, used as imp. 2-. Lit: not burn do, don't do singeing please.

LESSON 44. (༤༤)

སྦར་ར་(སྦར་བ)	*Bar-ra.*	'The grasping hand'.
དོ་	*D'o.*	Two, used only when speaking of things measurd out, dry & fluid.
གཙང་མ	*Tsang-ma.*	Clean, pure.
བཀྲུས་(འཁྲུད་)	*Trü.*	Past tense of འཁྲུད་པ་ to wash, cleanse.
ལྕགས་	*Cha(g.*	Iron.
བར་དུ་	*B'ar-du.*	Until; unto. Used with a negative.
སླང་	*Lang.*	Saucepan, cooking vessel.

ཞོག་ཀོག་སྦར་ར་དོ་ལེན།	Take two handfuls of potatoes.
གཙང་མ[1]་བཀྲུས་ནས་ལྕགས་སླང་གི་ནང་ལ་བླུག	Having washed them clean put them into the iron saucepan.
ཚ་སྦར་ར་གང་རྒྱབ།	Add a handful of salt.
དེ་ནས་མ་ཚོས་བར་དུ་ཚོས།།	Then boil till done.

1–. The word qualifying an action (verb) precedes it, while the adj., qualifying a noun follows. As: ཡག་པོ་བྱེད་ well do, i. e., do it well; བཀའ་བློན་མཁས་པོ་ minister clever, i. e., clever minister. &c.

LESSON 45. (༤༥)

ཆུ་	*Ch'u*	Water.
གཞོས་	*Shö.*	To pour out.
ཧྲིབ་ཙེ་	*Hrib-tse.*	A short time, a moment.
རླངས་ཚོས་རྒྱབ་	*Lang-tsö-gyab.*	To steam.
ཤུས་(ཤུ་བ་)	*Shü.*	To peel off (skin, peel, bark &c.

པགས་པ་(ལྤགས་པ་)	*Pag-pa.*	Skin ; hide ; peel ; bark.

ཚོས་ནས་ཆུ་དེ་བཞོས།	When boiled pour out (off) the water.
དེ་ནས་རྫིབ་ཙེ་རྐྱངས་ཙོས་རྒྱབ།	Then steam (them) for a short time.
གཞུག་ལ་པགས་པ་དེ་གཙང་མ་བྱས[1]་ནས་ཤུས།།	Afterwards you peel them cleanly.

1-. *Tsang-ma* is clean, but *tsang-ma che* to clean, or in a clean manner.

LESSON 46. (༤༦)

ཀུ་ཤུ་	*Ku-shu.*	Apple.
སྐམ་པོ་	*Kam-pô.*	Dry, dried.
ག་ལེ་	*G'a-le. (le)*	Slowly, in a slow, careful manner.
ལྕགས་ཀོ་	*Cha(g-ko.*	Small iron saucepan. (*ko* is Chinese.
*ནང་ལ་	*Nang-la.*	Into, inside, within. Generally used with the genitive.
*དང་	*D'ang.*	When, i. e., when added to the infinitive mood of the verb.
ལི་ཤི་	*Li-shi.*	Cloves.

ཀུ་ཤུ་སྐམ་པོ་དོག་ཙེ་ལེན་ནས[1]།	Take some dried apples and,
ག་ལེ་བྱས་ནས་ལྕགས་ཀོ་འི་ནང་ལ་ཙོས།	Boil slowly in the small iron saucepan.
ད་ལམ་ཚོས་ཚར་བ་དང་།	When nearly done,
བྱེ་མ་ཀ་ར་སྤར་ར་གང་རྒྱབ།	Add a handful of sugar,
ལི་ཤི་ཁ་ཤས་ཡང་རྒྱབ།།	Also some cloves. (add)

1-. Here the present tense is used and not the past—as is generally the case—tho' it would not be wrong. 2-. *Ne* may also be a conjunction in such cases.

LESSON 47. (༤༧)

ཚང་མ་	*Ts'ang-ma.*	All: whole, entirely.

ཁྲིག་ཁྲིག་	*Tr'ig-tr'ig.*	Right, proper; ready.
སྔན་ལ་(སྔོན་ལ་)	*Ngen-la.*	First; before.
ཁྱེར་(འཁྱེར་)	*K'yer.*	To Carry. *K'yer-yong*=to bring.
ཐམས་ཅད་	*T'am-che.*	All, every.
ཇ་	*J'a.*	Tea.
ཏེན་ཤིན་	*Ten-shin.*	Cake. After the chinese *tien-shin*.(*Little heart*) small cakes.
དགྲོ་ཙེ་	*Dro-tse.*	Table, dining table. From the Chinese *cho-tse.*
སྒང་ལ་	*Gang-la.*	On the top (of. Used with the egnitive.
བརྗེད་	*Je.*	To forget.

ཆུ་ཚོད་བཅུ་ལ་[1]་ཚང་མ་ཁྲིག་ཁྲིག་དགོས་ཡོད།[2]	I want it all ready by ten o'clock
སྔན་ལ་ཤ་ཁུ་ཁྱེར་ཡོང་དགོས་གི་རེད།	First you bring the soup,
དེ་ནས་ཤ་དང་ཞོག་ཀོག	Then meat & potatoes,
དེ་ནས་འབྲས་བུ།	Then fruit.
ཐམས་ཅད་ཀྱི་གཞུག་ལ་ཇ་དང་ཏེན་ཤིན་དགྲོ་ཙེའི་ སྒང་ལ་བཞག	Last of all place tea & cakes on the table.
མ་བརྗེད་ཨ།།	Don't forget please.

1-. Note construction! 2-. Lit: wanted is.

LESSON 48. (༤༨)

MISCELLANEOUS SENTENCES. FOR DOMESTIC USE.

MEALS.

ཞོགས་ཇ་	*Zhog-j'a.*	Early breakfast.-*ch'ot'a-hazery*- Lit: morning tea.
* ཚ་དིང་	*Ts'a-ting.*	Late breakfast-*bara-hazery*-or, tiffin.

ཉིན་གུང་	*Nyin-g'ông.*	Tiffin, midday meal; midday.
ཕ་ཇ་	*B'a-j'a.*	Afternoon tea.
དགོངས་ཇ་	*Gong-j'a.*	Supper, dinner, evening meal.
སང་ཞོགས་	*Sang-zho.*	To-morrow morning.

LESSON 49. (༤༩)

DISHES.

ཐུག་པ་	*T'ug-pa.*	Porridge; broth.
རྒྱ་ཐུག་	*Gya-t'ug.*	Chinese macaroni,—made with eggs and eaten with savoury broth. (*so-tse*)
བོད་ཐུག་	*B'ö-t'ug.*	Tibetan macaroni, without eggs & coarser.
ཙམ་ཐུག་	*Tsam-t'ug.*	*Tsamba*-pap; flour porridge.
འབྲས་ཐུག་	*Dre-t'ug.*	Rice-porridge, with or without meat.
མ་ཕན་ཚེ་	*Ma-p'en-tse.*	Dough, rolled out and cut in squares & triangles and boiled with meat.
ཤ་འབྲས་	*Sham-dre.*	Steamed rice and chopped, fried meat.
* ཤ་ཁུ་	*Sha-k'u.*	Broth; gravy.
རུས་ཐང་	*Rü-t'ang.*	Soup from bones,—Chinese word—.

LESSON 50. (༥༠)

MEATS.

བྱ་ཤ་	*Cha-sha.*	Meat of fowls, & birds.
ཕག་ཤ་	*P'ag-sha.*	Pork.
རྒྱགས་པ་	*Gyag-pa.*	Fat, stout.
བྱ་དེ་དེ་རྒྱགས་པ་མ་རེད།		The fowl is not fat.

གཡག་ཤ་	*Yag-sha.*	Yak-meat.
ཡ་ཙེ་ཤ་	*Ya-tse-sha.*	Duck-meat.

LESSON 51. (༥༡)

UTENSILS, &C.

གྲི་	*Dr'i.*	Knife.
ཚལ་དོ་	*Ts'e-d'o.*	Chopper. After the Chinese *ts'ai-tao.*
ཤ་འཛིན་	*Shan-dzin.*	Fork. Lit: meat-grasp(er.
ཐུར་མ་	*T'u(r-ma.*	Spoon; ladle.
ཐ་བག་	*T'a-b'a.*	Plate, flat dish.
སྡེར་མ་	*Der-ma.*	" " "
ཆུ་རུམས་	*Ch'u-rum.*	Water tub, tank.
སྤུ་དིང་	*Pu-d'ing.*	Pudding.

LESSON 52. (༥༢)

MODES OF PREPARATION.

ཕྱེད་ཚོས་རྒྱབ།		To half-boil, soft-boil.
གང་ཚོས་རྒྱབ།		To boil hard, (whole-boil.)
རྗེན་ཚོས་རྒྱབ།		To poach (eggs.
མེ་ལ་སྐམ།		To toast. Lit: to dry by the fire.
ཤ་བཙབ་(པ)	*-tsab.*	To chop meat, to mince.

LESSON 53. (༥༣)

བག་ལེབ་བཏུབ་(པ)	-*tub.*	To cut bread.
ཇ་སྦངས་	-*bang.*	To infuse tea. Lit: soak tea.
བཅད་(གཅོད)	*Che.*	To cut, slice.
ཚལ་(ཚས)	*Ts'e.*	Vegetables.-Chinese word.
སྒོང་འདྲེ་		Scrambled eggs. (really, eggs fried in butter.
སྒོང་འདྲེ་བཟོས་(པ་)		To make scrambled eggs.

SUMMARY OF "THE KITCHEN"

ENGLISH.	AND ROMANIZED.
39. Bearer! call the cook.	*Zim-pön, ma-ch'en la ke tang.*
Lobzang! the mistress calls you.	*Lob-zang la, cham-ku-sho g'i p'e sung g'i dug.*
Mrs!. The cook has come.	*Cham-ku-sho la, ma-ch'en leb song.*
40. Now it is time to prepare breakfast.	*D'a ts'a-ting zo ren song.*
What shall I make?	*G'ang zo gô-g'i-re.*
You must boil meat.	*Sha tsö gô-g'i-re.*
Shall I boil beef or mutton?	*Lang-sha yang-na lug-sha tsö gô-g'i-re.*
Boil the beef with the bone in it.	*Ru-g'o yö pe lang-sha d'e tsö.*
41. Is this enough?	*Di ch'o g'i re d'a(m.*
Add a little more.	*Nön-pe tog-tse gyab.*
Boil it well.	*Yag-pô tsö.*
When done take it out.	*Ts'ö ne tön gô-g'i-re.*
Then add a few carrots (to the broth.	*D'e-ne g'ung-la-p'uj k'a-she gyab.*
Also put in a cupful of rice.	*Yang dre ka-yö g'ang lug.*
42. Skim off the fat.	*Zhag-ts'i nyab.*
Strain the soup.	*Sha-k'u tsa(g.*
Add some spices.	*Sha-men tog-tse gyab.*
Then keep it warm.	*D'e-ne ts'a-pô che ne sha.*
43. Moreover, you must roast a leg of mutton.	*D'a-rung lug g'i kang-sha zhi-ling chig ngö gô-g'i-re.*
Make the stove very hot.	*T'ab d'e ha-chang ts'a-pô zö.*
Turn the meat from time to time.	*Ts'am-ts'am sha d'e a-lo-gyab.*
Don't burn it.	*Ma ts'ig-pa che a.*
Roast it for about 2 hours.	*Ch'u-ts'ö nyi tsam ngö gô-g'i-re*

44. Take two handfuls of potatoes.	*Zho-ko bar-ra d'o len.*
Having washed them clean put them into the iron saucepan.	*Tsang-ma trü ne chag-lang g'i nang-la lug.*
Add a handful of salt.	*Ts'a bar-ra g'ang gyab.*
Then boil till done.	*D'e-ne ma ts'ö bar-d'u tsö.*
45. When boiled pour off the water.	*Ts'o ne ch'u d'e shö.*
Then steam them for a short time.	*D'e-ne hrib-tse chig lang-tsö-gyab.*
Afterwards you peel them cleanly.	*Zhu-la pag-pa d'e tsang-ma che ne shü.*
46. Take some dried apples, and,	*Ku-shu kam-pô tog-tse len ne,*
Boil them slowly in the small, iron saucepan.	*G'a-le che ne chag-köi nang-la tsö.*
When nearly done.	*Ha-lam ts'ö ts'ar-a d'ang.*
Add a handful of sugar.	*Che-ma-ka-ra bar-ra g'ang gyab.*
And some cloves. (add)	*Li-shi k'a-she yang gyab.*

Translate the following:

1. Is the tiffin ready? 2. What have you been doing? 3. I want the spices at once. 4. Poach 15 eggs. 5. There is a lot of fat in the soup. 6. Give me a fork, three spoons and a plate. 7. Call the cook now. 8. Come back when you have finished shopping. 9. Wash the table-things. 10. Toast some bread. 11. He is bringing the tea. 12. Give me one million tramkas. 13. I have none except what you gave me at 10 o'clock to-day. 14. The first. 15. The twenty-first. 16. Will the sugar last till to-morrow? 17. Don't talk, simply play on. 18. I asked the Mrs., but she said she would not do it. 19. Stay here till the cook arrive.

SECTION 3.
RELIGIOUS CATECHETICS.
།ཆོས་ཀྱི་དྲི་ལན་བཞུགསོ།

LESSON 53.
།ཡིག་རྒྱུགས་༥༣།

དྲི་བ་	A question; དྲི་བ་འདྲི་བ་ To ask questions.
དཀོན་མཆོག་	God. (In a Tibetan sense: Buddha, the clergy & the doctrine.
ལན་	Answer; vb. ལན་རྒྱབ་པ་ to answer.
གནམ་མཁའ་	Heaven. (One of the terms sometimes used by the people, but generally used by christians.
ས་	The earth, the globe.
མི་	Man, human being.
སེམས་ཅན་	Animal. Lit: having soul (spirit). So the people believe.
མི་འདྲ་བ་	Different, various. Lit: not like.
མཛད་པ་པོ་	Maker, creator. (Hon.) མཛད་པ་ to make, པོ་ masculine gender sign.

GOD.

།དྲི་བ ༡། དཀོན་མཆོག་ སུ་ ཡིན། ལན༡། གནམ་མཁའ་ དང་། ས་དང་།

1 Q: Who is God? An: The creator of haven, & earth.

མི་ དང་། སེམས་ཅན་ མི་འདྲ་བ་ ཐམས་ཅད་ ཀྱི་ མཛད་པ་པོ།*

man, different animals (and) all things.

*NOTE, THE NOUN-CREATOR-COMES LAST; SO IS THE CASE WITH VB. NS. & AUX. VERBS. THE REAL ANSWER COMES LAST IN THE SENTENCE.

LESSON 54.

།ཡིག་རྒྱུགས་༥༤།

ཀུན་དབང་མཁན་ The Omnipotent, the all-mighty (one.) Lit: *All-power-one.**

ཀུན་མཁྱེན་མཁན་ The Omniscient. Lit: The all-knower.

ཀུན་ཁྱབ་མཁན་ The Omnipresent. Lit: The all-coverer.

འདས་ Past tense of འདའ་བ་ to pass away, to die; (respectful for death.)

འཁྲུངས་ " " " འཁྲུང་བ་ to be born; birth. (respectful term.)

ཐུགས་སེམས་ Spirit; soul.–ཐུགས་ thus prefixed makes it respectful.

GOD.

ཀུན་དབང་མཁན། ཀུན་མཁྱེན་མཁན། ཀུན་ཁྱབ་མཁན། འདས་འཁྲུངས་མེད་པའི་† ཐུགས་སེམས་ ཆེན་པོ་ དེ་ དཀོན་མཆོག་ ཡིན་ནོ་**

The omnipotent, omniscient, omnipresent; the great, eternal spirit, (he) is God.

---

* མཁན་ added to verbs & adjectives like above has the same meaning as *er* in English. Thus:–བྱེད་ to do, བྱེད་མཁན་ the do*er*, &c. † འདས་འཁྲུངས་མེད་པ་ without having died & without having been born, viz: birth & death-less, i. e., eternal. ** ནོ་ an ending. See lesson 8.

LESSON 55.

།ཡིག་རྒྱུགས་༥༥།

བཀོད་པ་ To create, make.

ཅ་ལག་ Materials; things.

བཀའ་ Word; command.

* རང་ Solely, only, merely, simply.

གནང་	To give, bestow. བཀའ་གནང་བ་ to command, order.
བྱུང་	Past tense of འབྱུང་བ་ to become; hence, *came into existence.*
དང་པོར་	Firstly, in the first place.
མཛད་	Respectful for བྱེད་ to do.
འོད་	Light, brightness.
ཉི་མ་	Day.– 12 hours–.

CREATION.

།ནམ་མཁའ་ དང་ ས་ གཉིས་* གང་འདྲ་ བཀོད་པ་ ཡིན།

How were heaven and earth created?

།ཅ་ལག་ མེད་པར་† དཀོན་མཆོག་གིས་** བཀའ་ རང་ གནང་ ནས་ བྱུང་ངོ་།

Without materials, God simply gave order and -they- were (*came into existence.*

དང་པོར་ ནམ་མཁའ་ དང་ ས་ གཉིས་ མཛད། དེ་ནས་ འོད་ དང་།

First heaven and earth were created, then the light;

ཉི་མ་ གཉིས་པ་ ལ་ ནམ་མཁའ་ དང་། On the second day heaven,— and,

---

* After enumeration the number is generally added, but need not be translated. † Why the supine *ra* is used in such cases affixed to the noun is easier learned by practise than described. ** The agentive -by- is thus affixed to the instrument, or performer, -transitively- and need not be translated.

LESSON 56.

།ཡིག་རྒྱུགས་༥༦།

དབྱེ་བ་ཕྱེ་	To separate, devide.
རྒྱ་མཚོ་	The ocean, the sea.
* རང་རང་	Each, the different–ones.
སོ་སོར་	Separately, differently.

དེ་	A gerundial sign *-ing-*, and conjunction.
རྩྭ་	Grass; herb.
ཤིང་	Wood; tree.
སྣ་ཚོགས་	Different kinds.

CREATION. 2.

ཉི་མ་ གསུམ་པ་ ལ་ ཆུ་ དང་ ས་ གཉིས་ དབྱེ་བ་ཕྱེ་ ནས་ ས་ སྐམ་པོ་ དང་ རྒྱ་མཚོ་ རང་རང་
On the 3rd day -He- devided the water & the earth, and the dry land and the sea were placed each
སོ་སོར་ བཞག་དེ། ས་ སྐམ་པོ་ དེ་ ལ་ རྩྭ་ མི་འདྲ་བ་ དང་ ཤིང་ སྣ་ཚོགས་ བཀོད་དོ།
by themselves.(separately)On the dry land, various herbs, and trees of different kinds were created.

LESSON 57.

།ཡིག་རྒྱུགས་༥༧།

*ཉི་མ་	The sun,-the same word is also used for day.
ཟླ་བ་	The moon; also a lunar month.
སྐར་མ་	The stars, star.
ཉ་	Fish.
བར་སྣང་	The air, or 'space between heaven & earth.'
བྱ་རིགས་	'Bird family,' birds of all kinds, 'bird-race.'
ཅི་ལྟར་	How.
དབུགས་	Breath.
སྣ་ཁུང་	Nose.
བུས་	Blew. Past tense of འབུད་པ་ to blow, or breathe.

གསོན་པོར་	Lit: to life. གསོན་པོར་བྱུང་ became living, came to life. གསོན་པོ་ living, alive, ར་ to.

CREATION,—ITS COMPLETION.

ཉི་མ་ བཞི་པ་ དེ་ལ་ ཉི་མ་ དང་། ཟླ་བ་ དང་། སྐར་མ་ མཛད་དོ། ཉི་མ་ ལྔ་པ་ ལ་
On the 4th day, the sun, the moon and the stars were made. On the 5th day
མཚོའི་ ཉ་ དང་ བར་སྣང་ ལ་ ཡོད་པའི་ བྱ་རིགས་ ཐམས་ཅད་ དང་།
the fishes of the sea, all the fowls (birds) of the air, —and—
ཉི་མ་ དྲུག་པ་ ལ་ སེམས་ཅན་ མི་འདྲ་བ་ རྣམས་*དང་། དེའི་ གཞུག་ལ་ མི་ མཛད་པ་ ཡིན་ནོ།
On the 6th day various animals and after them man was created.

—MAN—

མི་ནི་ ཅི་ལྟར་ མཛད་པ་ ཡིན། ས་ ནས་ མཛད་པ་ ཡིན།
How was *man* created? (He) was made of the earth.
མཛད་ ཚར་བ་ དང་ དཀོན་མཆོག་གིས་ རང་གི་ དབུགས་ མིའི་ སྣ་ཁུང་ ལ་ བུས་ ནས་
When created (finished), God breathed His own breath into man's nostrils,
གསོན་པོར་ བྱུང་ངོ་། and (he) 'became alive.'—came to life.

* *Nam* a plural sign, rather bookish, but generally understood.

LESSON 58.

།ཡིག་རྒྱུགས་༥༨།

ཨ་དམ་	Adam.
ཟེར་མཁན་	Called, named,—of persons.
སྐྱེས་བུ་	Man, human being, —generally of good men.
ཨེ་བྷ་	Eve.
བུད་མེད་	Woman, —rather bookish.
དཔོན་པོ་	Master; lord. དཔོན་པོ་བྱེད་པ་ to lord over, to govern.

ཁོང་ — Respectful for ཁོ་ he, 3d person masc. Sometimes fem.

ཕ་མ་ — Parents.

འཛམ་བུ་གླིང་ — The universe, the world.

མི་རིགས་ — The human race,—as opp. to the lower beings.

ལུང་པ་ — Country, land.

ས་ཆུ་ — Climate. Lit: earth & water,— same as *sui-t'u* in Chinese.

ཚ་གྲང་ — Temperature. Lit: hot & cold.—ས་ཆུ་ཚ་གྲང་=*climate.*

ཤ་མདོག་ — Complextion, colour of the skin.

—MAN—

མི་ ག་ཚོད་ མཛད་པ་ ཡིན། ཨ་དམ་ ཟེར་མཁན་ སྐྱེས་བུ་ གཅིག་ དང་། ཨེ་ཝ་ ཟེར་མཁན་
How many men were created? One man called Adam and one woman called
བུད་མེད་ གཅིག་ མཛད་པ་ ཡིན། དེ་ གཉིས་ ས་ དང་ སེམས་ཅན་ ཚང་མའི་ དཔོན་པོ་ བྱེད་དགོས་
Eve — were created. God commanded these two to rule over the earth and all animals.
དཀོན་མཆོག་གིས་ བཀའ་གནང་ངོ་། །དེ་ནས་ ཨ་དམ་ དང་ ཨེ་ཝ་ ཁོང་ གཉིས་ ང་ཚོ་ ཐམས་ཅད་
(animal creation.) Then Adam and Eve—these two— are (perhaps) the
ཀྱི་ ཕ་མ་ ཡིན་ འགྲོ ། ལགས་ཡིན། འཛམ་བུ་གླིང་ ལ་ ཡོད་པའི་ མི་རིགས་ ཐམས་ཅད་ ཀྱི་
parents of us all? Yes, they are the 'first parents' of all the human family—
ཕ་མ་ དང་པོ་ དེ་ ཡིན་ནོ། །འོན་ ལུང་པ་ རེ་རེ་སོ་སོའི་ ས་ཆུ་ཚ་གྲང་ མི་འདྲ་བ་ ཡིན་
in the world—. But the climate of the different countries being various,
པས་ མིའི་ ཤ་མདོག་ ཀྱང་ མི་འདྲ་བ་ ཡིན་ནོ། the colour (complexion) of the people differs also.

LESSON 59.

།ཡིག་རྒྱུགས་༥༩།

གསུངས་ — Past tense of གསུང་བ་ *to speak.*—respectful term.

• གནང་བ་ — Respectful for བྱེད་པ་ *to do.*

ངལ་གསོ་བར་མཛད་ Respectful for *to rest*: Ordinary ངལ་གསོ་རྒྱབ་

བྱིན་རླབས་ Blessing.

ཀྱང་ Also, same as ཡང་; not used in ordinary talk, but in writing is used after final ག་ད་བ་ས་

གཟའ་ཉི་མ་ Sunday. Lit: the day of the sun.[Monday གཟའ་ཟླ་བ་moon's day, Tuesday གཟའ་མིག་དམར་ Mercury's day, Wednesday གཟའ་ལྷག་པ་(སྣ)Venus'day, Thursday གཟའ་ཕུར་པ་(མ) Mars' day, Friday གཟའ་པ་སངས་ Jupiter's day, Saturday གཟའ་སྤེན་པ་ Saturn's day. Each of the seven days of the week named after 'the seven planets.']

ལས་ཀ་ Work, manual & mental; more generally used for *manual labour.*

སམ་ Interrogative sign after ས་ ,not used in ordinary talk.

CREATOR'S VIRDICT,—THE SABBATH.

དཀོན་མཆོག་གིས་ ཚང་མ་ མཛད་ ཚར་ ནས་ ཐམས་ཅད་ ཤིན་ཏུ་ ཡག་པོ་ ཡིན་ གསུངས་སོ།

God, having completed all, said: 'Everything is exceedingly good.'

*།ཉི་མ་ བདུན་པ་ ལ་ ཁོང་ གར་ གནང་བ་ ཡིན། བདུན་པ་ ལ་ གང་ཡང་ མ་ གནང་བར་ ངལ་གསོ་བར་མཛད་དོ།

What did He do on the seventh day? He did nothing, (only) rested on the seventh day.

།ཉི་མ་ བདུན་པ་ ལ་ བྱིན་རླབས་ ཀྱང་ གནང་ངོ་།

(He) also blessed the seventh day.

།དེས་ཙང་ ང་ཚོ་ གཟའ་ཉི་མ་ ལ་ ལས་ཀ་ བྱེད་ མི་ དགོས་ སམ།

Is that why we must not work on Sunday?

* One *she* is prefixed to the sentence after an *ending.*

LESSON 60.

།ཡིག་རྒྱུགས་༦༠།

དོན་དག་	Meaning, reason, cause.
འཇིག་རྟེན་	The world, the universe.
འཁོར་བའི་ལས་	Work — in the sense of belonging only to this life and this world. Used as below.
མཚམས་བཞག་	To stop, to cease, – as work &c.
བསྙེན་བཀུར་	Honour, reverence; worship.

THE SABBATH.

དོན་དག་ གཅིག་ དེ་ རེད། གཟའ་ཉི་མ་ ལ་ འཇིག་རྟེན་གྱི་ འཁོར་བའི་ལས་ མཚམས་བཞག་
That is one meaning. (We) are commanded to leave of worldly business on Sunday
ནས་ དཀོན་མཆོག་ ཁོང་རང་ ལ་ བསྙེན་བཀུར་ བྱེད་ དགོས་ བཀའ་གནང་ངོ་།
and worship God Himself.

LESSON 61.

།ཡིག་རྒྱུགས་༦༡།

དམ་པ་	Holy དམ་པའི་མི་ holy man, or men.
སྡིག་པ་	Sin.
ཤོར་བ་	To slip; to fall.
ད་ལྟ་	Now.
ངན་པ་	Evil, vicious, bad.
བདུད་	The devil.
མགོ་བསྐོར་བཏང་(བ)	To deceive, cheat. –གཏོང་བ་ present tense, used in books.
འགལ་བ་	To transgress, to trespass.
དེད་པ་	To drive, to chase.

བཟང་པོ་	Good, virtuous,-of character generally.
གྱུར་	Became, past tense of འགྱུར་ to become.
མཉམ་དུ་	Together, with.
སྡུག་བསྔལ་	Misery.
ན་བ་ཚ་བ་	Sickness,-of all kinds.
ཤི་བ་	Death.

THE FALL.

།དམ་པའི་མི་སྡིག་པ་ལ་ཤོར་བ།

Man's fall. Lit: the boly man (or men) into sin.

དཀོན་མཆོག་གིས་ མི་ དེ་ གཉིས་ ཡག་པོ་ དང་ སྡིག་པ་ མེད་པ་ མཛད་ ན་ ད་ལྟ་ ངན་པ་ ཡིན་པ་ དེ་ གང་ ཡིན།

If God made the two (men) good and without sin, how is it that (they) are now evil ?

བདུད་ཀྱིས་ མི་ དེ་ གཉིས་ ལ་ མགོ་བསྐོར་བཏང་ ནས་ དཀོན་མཆོག་གི་ བཀའ་ ལས་ འགལ་བའི་ སྡིག་པ་ ལ་ དེད་པ་ ཡིན།

The Devil having deceived them drove them into the sin of transgressing God's command.

སྡིག་པ་ ལ་ ཤོར་ ནས་ སེམས་ བཟང་པོ་ དེ་ ངན་པ་ ལ་ གྱུར།

Having fallen into sin the good nature (saul) became evil.

སྡིག་པ་ དང་ མཉམ་དུ་ ན་བ་ཚ་བ་དང་། སྡུག་བསྔལ་དང་། ཤི་བ་བྱུང་ངོ་།

With sin came sickness, misery and death.

LESSON 62.

།ཡིག་རྒྱུགས་༦༢།

མ་བྱུང་བ་	Unfortunate ; a mishap.
ཐར་རྒྱུ་	Salvation, way of getting delivered.
སྐུ་འདྲ་	Idol, dum image, Lit: body-like.
ཕྱག་འཚལ་བ་	To prostrate oneself in reverence. Like *k'o-t'eo* in Chinese.

མཆོད་པ་	Offering.
ཕུལ་(འབུལ་ *pr.t.*)	To offer, to present.

DISPONDENCY.

དེ་མ་བྱུང་བ་རེད། ལགས་རེད། ང་ཚོས་ ལྟས་ན་ མ་བྱུང་བ་ རེད།

That is unfortunate. Yes, from our point of view* it is unfortunate;

ཡིན་ཀྱང་ སྡིག་པ་ ནས་ ཐར་ཀྱི་ ཡོད་པ་ རེད།

But there is a way of getting free from sin.

སྐུ་འདྲ་ ལ་ ཕྱག་འཚལ་བ་ དང་ མཆོད་པ་ ཕུལ་ ན་ ཐར་ གྱི་ ཡིན་ ཟེར་ གྱི་ འདུག

They say (we) will be saved if we kotow and make offerings to the idols.

ལགས་མི་ཡོང་། མིའི་ལག་པས་ བཟོས་པ་དེ། སྡིག་པ་ འདག་པའི་ ཡོན་ཏན་ མེད།

No! (Lit: will not.) No fabric by the hands of men, does sin-removing power contain.
Lit: what is made by the hands of man, has not the quality of removing sin.

* Lit: if we looked...

LESSON 63.

|ཡིག་རྒྱུགས་༦༣|

གསོལ་བ་	Prayer, request, entreaty.
སྨོན་ལམ་	Wish, desire, prayer, གསོལ་བ་སྨོན་ལམ་ often used together meaning prayer.
བཏབ་	Past tense of འདེབས་པ་ to pronounce, utter (prayers, wishes, charms &c.
དགེ་བ་	Merit, virtue.
གཏོང་	To give, bestow.
དར་ཆེན་	Prayer flags, attached to high poles.
བཞེང་	To raise, erect.
*ད་	When used as in the text, between a duplicated adj., or adv., it has the meaning of *of-course*, generally followed by ཊེ. at the end of the sentence.

HUMAN MEANS.

གསོལ་བ་སྨོན་ལམ་ མང་པོ་ བཏབ། དགེ་བ་ མང་པོ་ གཏོང་། དར་ཆེན་ མང་པོ་ བཞེང་།

Utter many prayers, do many good deeds, erect many prayer-flags,

དེ་ནས་ ཐར་ གྱི་ ཡིན་ ཟེར་ར* རེད།

then you will be saved they say.

གསོལ་བ་ བཏབ་པ་ དང་། དགེ་བ་ གཏོང་བ་ དེ་ ཡག་པོ་ དཡག་པོ་ རེད་དེ། འོ་ན་ སྡིག་ པ་ སེལ་ ཐུབ་ གྱི་ མ་རེད།

To pray and to do good deeds† is, of course, all right, but that cannot remove sin.

* It is common to duplicate the last letter in the colloquial. This form is not used in the classical.

† དགེ་བ་གཏོང་བ་ generally implies *giving*, of money, food &c.

LESSON 64.

།ཡིག་རྒྱུགས་༦༤།

རྩ་བ་ཉིད་ནས་	On no account, not at all.– followed by a negative.
བྱེད་ཐབས་	Means, expediment, contrivance, help.
མངགས་པ་	Sent, commissioned,–of important delegates, missions &c.
སྐྱབས་མགོན་	Saviour, deliverer; protector.
སྤྲུལ་པ་	Incarnation; incarnate.
ཡེ་ཤུ་	Jesus.
སྐྱབས་སུ་འགྲོ་(བ)	To seek refuge, to go for salvation.

ONLY HOPE.

རང་གིས་ རང་ལ་ ཐར་བ་ དེ། རྩ་བ་ཉིད་ནས་ བྱེད་ཐབས་ མེད།

For self to save self is utterly impossible.

དེ་ནས་ གང་འདྲ་ བྱས་ ནས་ སྡིག་པ་ ནས་ ཐར་ ཐུབ།

Then how can (one) get free from sin ?

དཀོན་མཆོག་གིས་ མངགས་པའི་ སྐྱབས་མགོན་ སྤྲུལ་པ་ ཡེ་ཤུ་ ལ་ སྐྱབས་སུ་ འགྲོ་ དགོས་

(You) must go to the Saviour sent by God—Jesus, the incarnate—for salvation.

LESSON 65.

།ཡིག་རྒྱུགས་༦༥།

ཁལ་	Load, burden.
གནོན་པ་	To press down, weigh down.
རྩ་ལ་	Beside, near by; to the presence-of.
ཡང་སྐྱར་	Again.
སྡིག་སེལ་	Remission of sin, forgiveness.
བདེ་བ་	Peace.
བདེ་སྐྱིད་	Happiness, bliss.
རབ་	The best, the most excellent.
ཡོང་མཁན་	The comer. (he or she who comes)
ངེས་པར་	Certainly, truly.
འབབ་(པ)	To descend, to come down.

MATT. 11, 28.(in poetry.)

།།སྡིག་པའི་ཁལ་གྱིས་གནོན་པ་ཚོ།
།ང་ཡི་རྩ་ལ་ཡང་སྐྱར་ཤོག
།སྡིག་སེལ། བདེ་བ། བདེ་སྐྱིད་རབ།
།ཡོང་མཁན་རྣམས་ལ་ངེས་པར་འབབ།།

All ye who by sin's load are pressed,
Come again to me!
Forgiveness, peace, and joy, —the best,
The comers' lot shall be.

LESSON 66.

།ཡིག་རྒྱུགས་༦༦།

–ORDINARY CONVERSATION.–

ཁྱེད་ You,–respectful term.

མཚན་ Name,–respectful term.

ཞུ་ To pray; pray A polite word for to speak, say,–in addressing superiors.

མིང་ Name,–ordinary term.

རྡོ་རྗེ་ཚེ་རིང་ Dorjets'ering, —a common name in Tibet.

འཁྲུངས(ས་ཡུལ་ Native country, birth-place,–respectful term.

ག་ནས་ Whence; used as below it means *where*.

སྐྱེ་ས་ Same as འཁྲུངས་ཡུལ,—common term.

ལྷ་ས Lhasa. Lit: ground of gods. ('holy ground'.)

—:o:—

1ཁྱེད་ཀྱི་ མཚན་ ལ་* ག་རེ་ ཞུ་ གི་ ཡོད།

2ངའི་ མིང་ ལ་ རྡོ་རྗེ་ཚེ་རིང་ ཟེར་ གྱི་ ཡོད།

3ཁྱེད་ འཁྲུངས་ཡུལ་ ག་ནས་ ཡིན་པ།

4ང་ སྐྱེ་ས་ ལྷ་ས་ ནས་† ཡིན།

1– May (I) ask your name? or, what are you called by name?
2– My name is (called) Dorjets'ering.
3– Where is your native land? (birth-place.)
4– My birth-place is Lhasa.

*'*La*' is used in such cases, putting 'name' in the passive.
†'*Ne*' (from) in this particular connection means *in*.

Note, in speaking *to* a person, polite language is used, but *always the ordinary language* is used when speaking of oneself. This is observed when speaking to guests or strangers although not supeiors. *Spare no time in trying to get to know the respectful language* as you will be thought rude or ignorant unless you use it. In this 'guesthall talk' I have endeavoured to bring in the most important phrases used in ordinary conversation. Use the blank pages and margins for notes and new words.

LESSON 67.

།ཡིག་རྒྱུགས་༦༧།

ཐག་ཆོད་or གཅོད། A superlative degree-est—. added to the root of adverbs & adjectives.

གྲང་མོ་ Cold.

མ་གཏོགས་ Except, apart from. Note its place in the sentence !

ཁ་བ་ Snow.

ཆར་པ་ Rain.

ཞེད་པོ་ Very; much, many.

མི་ཡོང་ In an abstract form, like below, it means *does not, is not in the habit of* &c.

ཤར་ To shine,-as the sun.

—:o:—

1ཁྱེད་ཀྱི་ འབྲུང་ཡུལ་ དེ་ སྐྱིད་པོ་ འདུག་ ག(མ)།

2ལགས་ སྐྱིད་ཐག་ཆོད་ འདུག

3ཏོག་ཙེ་ གྲང་མོ་རེད་ མ་གཏོགས། ཁ་བ་ དང་ ཆར་པ་ ཞེད་པོ་ འབབ་ མི་ ཡོང་།(orགྱི་མ་རེད)

4ཉི་མ་ མང་པོ་ ཤར་གྱི་ འདུག།

1- Is your native place a nice (pleasant) one?
2- Yes,-it is-a most pleasant (place).
3- It is a bit cold, but* the fall of snow and rain is not considerable.
4- The sun shines a good deal— there-.

*'Ma-tog' is best prefixed to the next sentence in the English text as introducing a new, contrary subject, like *but, nevertheless* &c.

LESSON 68.

།ཡིག་རྒྱུགས་༦༨།

དགུང་ལོ་ Respectful term for *age, year*,-Like the Chinese 'honourable age.'

དགུང་རྟགས་ Respectful for *year of birth*, i. e., its place in the 'Cycle of years'

-a period of 12 years named after 12 animals-.

ལོ་རྟགས་ Ordinary word for དགུང་རྟགས་

སྤྲེལ་(སྤྲེ) Monkey.

ཡབ་ཡུམ་ Respectful term for *parents.* Lit: father & mother.

—:o:—

1 ཁྱེད་ཀྱི་ དགུང་ལོ་ ག་ཚོད་ ཡིན་པ།

2 ང་ལོ་ བཞི་བཅུ་ཞེ་གསུམ་ ཡིན།

3 ཁྱེད་* དགུང་རྟགས་ ག་རེ་ ཡིན་ པ།

4 ངའི་ ལོ་རྟགས་ སྤྲེལ་ ཡིན།

5 ཁྱེད་ཀྱི་ ཡབ་ཡུམ་ གཉིས་ཀ་ ཡོད་ པས།

6 ངའི་ ཨ་ཕ་ མེད་ ཨ་མ་ ཡོད།།

1- How old are you? or, how many are your (hononrable) years?
2- I am 43 years old.
3- Which year—of the cycle were you born in—? (or, is yours?)
4- I was born in the monkey-year; or, my year is the monkey year.
5- Are both your parents alive?†
6- My Father is not; my Mother is.

* The possessive may be used or not in this case, tho' better left out. In Chinese, even the pronoun is omitted. † '*yö*' means also to exist, to be alive.
For further information about the 'cycle of years' see lessons on that.

LESSON 69.

།ཡིག་རྒྱུགས་༦༩།

བགྲེས་སོའི་(བགྲེ་བ)Old, aged,—resp. term— (སོའི་simply colloquial pronunciation.

བགྲེས་མོ་ Aged,-of ladies, (resp.)- (མོ་feminine gender sign.

སྐུ་གཟུགས་ Body,—resp. (སྐུ་prefixed to གཟུགས་or ལུས་makes it resp.

ཐང་པོ་ Strong, healthy, vigerous.

དབུའི་སྐྲ་	Hair of the head,-resp. དབུ་ resp. for head.
དཀར་པོ་	White.
*སོང་	'Gone'; become, changed-, after adj. Used with dat. sometimes.
འདྲ་པོ་	Like, similar.
གཟུགས་པོ་	Body,-comm. term.
སྤྱན་	Resp. for *eye*.
གསལ་པོ་	Clear, bright,—not dull or hazy.
མིག་	Comm. for *eye*.

—:o:—

1ངའི་སེམས་ལ* ཁྱེད་ཀྱི་ ཡུམ་ དགུང་ལོ་ བགྲེས་སའི་ ཡིན་པ་ འདྲ། 2ལགས་རེད། ངའི་ཨ་མ་ བགྲེས་མོ་**ཡིན་དེ་ ད་ལྟ་ ཡང་ སྐུ་གཟུགས་ ཐང་པོ་ ཡོད། 3ཁོང་གི་(orམོ་འི་) དབུའི་སྐྲ་ དཀར་པོ་ སོང་ འདུག 4། ལགས་འདུག །འོ་ན་ ང་ ཨ་ མ་ འདྲ་པོ་ གཟུགས་པོ་ ཐང་པོ་ ཡོད་བ་ མ་རེད། 5ཁྱེད་ སྤྱན་ གསལ་པོ་ ཡོད་པས། 6ལགས་ཡོད། མིག་ ཨནུ་ཙོ་ འདྲ་པོ་ རེད།

1–I suppose your Mother is old? (Chinese, 'exalted age')
2–Yes, my Mother is on in years, but (she) is still strong in body (all the same).†
3–Her hair has become white?
4–Yes, but I am not (even) as strong as my Mother is.
5–Are your eyes good (clear)?
6–Yes, my eyes are fairly good.

Note, ངའི་སེམས་ལ་(in my mind) followed by a supposition, ཡིན་པ་འདྲ་(likely), may be translated *I suppose, I presume*,&c. **A son in speaking of his parents uses respectful language. †དེ་added to the aux. verb as above warrants this translation.

LESSON 70.

། ཡིག་རྒྱུགས་༧༠།

སྐུ་ཟླ་	Spouse, consort; life-companion, husband or wife,-resp. term.

སྲས་སྲིས་ Resp. for *children,*—"boys & girls"—.

བུ་ Boy; son.

བུ་མོ་ Girl; danghter.

བཀྲ་ཤིས་ Happiness; glory. བཀྲ་ཤིས་བྱེད་ to perform a sacrificial ceremony, or ceremonies, in order to insure, or bring down happiness (*tra-shi*). It is generally performed by a clerical person.

ཁང་གཞིས་ Household, or houses and land, cattle, and all that belongs to a person.

ཐུགས་རྗེ་ Grace, favour, pity, kindness.

—:o:—

1ཁྱེད་ལ་* སྐུ་ཟླ་ ཡོད་པས། ལགས་ཡོད། 2ཁྱེད་ལ་ སྲས་སྲིས་ ག་ཚོད་ ཡོད། 3གསུམ་ ཡོད། བུ་ གཉིས་ དང་ བུ་མོ་ གཅིག 4།ཁྱེད་ལ་ སྲས་སྲིས་ ཡག་པོ་ འདུག 5།ངས་ ཁྱེད་ལ་ བཀྲ་ཤིས་ ཡག་པོ་ བྱེད་ཀྱི་ ཡིན། 6ཁྱེད་ཀྱི་ ཁང་གཞིས་ ཆེན་པོ་ རེད། 7དཀོན་མཆོག་གི་ ཐུགས་རྗེ་ ལ་† ཁང་གཞིས་ ཡག་པོ་ ཡོད།

1– Have you got a wife?, or, are you married? Yes. 2– How many children (princes & princesses) have you? 3– I have three, two boys and one girl. 4– You have a good (lucky) family. (i. e. you have been lucky, or fortunate, in getting a well-proportioned family. viz: *two* boys and one girl, while they might *all* have been girls.) 5– I will perform a happiness-procuring-ceremony for you, (or simply:- I wish you prosperity, luck, happiness.) 6– Your wealth (property) is enormous! 7– By God's grace I have a fine property.

'K'ang-zhi' may also mean *family* or *household* only, apart from property.

*You will have noticed that *'la'*, the dative sign, is used with the posessive, added to the noun or pronoun. † *'La'* in this case means *by, because of.*

Note, the Tibetans are not so profuse with their compliments (polished lies) as the Chinese are tho' there is a close resemblance, i. e. ,among the better-class Tibetans.

LESSON 71.

།ཡིག་ཀྲུགས་༧༡།

གསོལ་ཇ་ Resp. for tea. གསོལ་(pronounced *sö*) thus prefixed to nouns, relating to foods, makes it respectful.

བཞེས་ Resp. to eat, drink &c.

ཐུགས་ཆེ་ Thank you! many thanks !-abbreviation of ཐུགས་རྗེ་ཆེ་

ཁ་...སྐོམ་ To be thirsty. Lit: mouth dry,-dry mouth—.

གསོལ་ཞིབ་ Resp. for རྩམ་པ་ *tsamda.*

སྐྱོན་ Resp. for རྒྱབ་ *to add, put into* &c.

གསོལ་གྲོད་ Resp. for stomach.

གཙོང་ To be hungry,-resp. term.

*འགྲོ་ Added to aux. verbs like below it means *likely, probably.*

Same as འདྲ་,only that འདྲ་ must be prefixed by པ་ Thus: ཡིན་པ་འདྲ་ probable; མིན་པ་འདྲ་ improbable, and ཡིན་འགྲོ་ probably, probable; མིན་འགྲོ་ improbable &c.

མིན་ A negative, often pronounced *men.* This negative is used *alone* without any qualifying auxiliary.

གྲོད་པ་ Ordinary word for *stomach.* Also pronounced *dr'o-g'o.*

ལྟོགས་(པ) To be hungry,-comm. word.

—:o:—

1།གསོལ་ཇ་ དོག་ཙོ་ བཞེས། 2ལགས་ ཐུགས་ཆེ། ཁ་ དོག་ཙོ་ སྐོམ་གྱི་ འདུག
3།གསོལ་གྲོད་ གཙོང་གི་ ཡོད་འགྲོ །གསོལ་ཞིབ་ དོག་ཙོ་ སྐྱོན། 4ལགས་མིན་ ཐུགས་ཆེ།
གྲོད་པ་ ལྟོགས་ཀྱི་ མི་འདུག 5།འོ་ན་ གསོལ་ཇ་ ཡག་པོ་ བཞེས།

1-Please drink some tea. 2-Thank you, I am a bit thirsty. 3-You are probably hungry: add some tsamba (to the tea). 4-No thank you, I am not hungry.
5-Well then, drink plenty of tea please. (=Norwegian: -forsyn Dem.)

Note, རོགས་གནང་ (please) is not needed in these sentences, as the above is considered polite enough without it.

LESSON 72.

།ཡིག་རྒྱུགས་༧༢།

བཞུགས་ས་	Resp. for *dwelling, residence.*
སྡོད་ས་	Comm. for " "
ལ་	Pass, mountain ridge.
ཕ་(ར་ཕྱོགས་	Other side; beyond.
ས་རུབ་(པ)	To become dark, 'the close of day-light'.
*དགོངས་པ་	Leave. དགོངས་པ་ཞུ་བ་ to beg (ask) leave.
ཕྱི་པོ་	Late.
སྐུ་དོན་	Resp. for *business, consern.*

—:o:—

[1]ཁྱེད་ བཞུགས་ས་ ག་པ་ ཡོད། [2]ང་(འི་ སྡོད་ས་ ལ་ ཕར་ཕྱོགས་ ལ་ རེད། [3]ས་རུབ་ འགྲོ་*འདུག [4]།ང་ དགོངས་པ་ ཞུ་གི་ ཡིན།† ཕྱི་པོ་ ཡང་ ཐམ་ སོང་།†† [5]སྐུ་དོན་ ཆེན་པོ་** མེད་ན་ ད་རུང་ ཏོག་ཙ་ བཞུགས།

1–Where do you live? 2–I live on the other side of the pass. 3–It is just getting dark. 4–I will beg leave; It has become quite late. 5–Sit a little longer if you have nothing important to do.

* 'Dro' about to, at the point of. † '*g'i yin*', future tense, here used in the present tense, in the same sense as '*will*' in the English text. †† 'che song', *did, did do*, here used figuritively. ** 'ch'en-pô' may also be translated *important.*

LESSON 73.

།ཡིག་རྒྱུགས་༧༣།

ནང་	Home, homestead.
དོན་དག	Comm. word for business, work; meaning.

དུས་རྒྱུན་	Always; generally.
ཕྱག་ལས་	Resp. for work,-same as ལས་ཀ་ — ཕྱག་(hand) prefixed makes it respectful.
མང་ཆེ་བ་	Generally, for the most part.
གནང་བ་	Resp. for *to do*,—same as བྱེད་པ་
ཞོ་	Curdled milk, thick milk. ཞོ་མར་ curdled milk and butter=dairy porductions.
ཚོང་	Trade, mercantile business.
ནོར་ཕྱུགས་	Cattle. (polite word.)
ཆེ་ཆུང་	Big & small.
སྡོམ་	To add together, to sum up.
ཙམ་	About, approximately.

—:o:—

1ང་ནང་ལ་ དོན་དག་ དོག་ཙེ་ ཡོད། 2ཁྱེད་ དུས་རྒྱུན་ ཕྱག་ལས་ མང་ ཆེ་བ་ ག་རེ་ གནང་གི་ཡོད། 3ང་(ས་ ཞོ་མར་གྱི་ ཚོང་ བྱེད་ཀྱི་ ཡོད། 4ཁྱེད་ལ་ ནོར་ཕྱུགས་ ག་ཚོད་ཡོད། 5ཆེ་ཆུང་ ཐམས་ཅད་ སྡོམས་ན་ སྟོང་ཕྲག་ གཉིས་ ཙམ་ ཡོད།

1–I have something to do at home, or, I have a small business (to attend to) at home. 2–What is your profession? Lit: what is your general occupation? 3–I trade with (in) milk & butter,–or, I am a farmer. 4–How many heads of cattle have you? 5–I have about 2,000, all told. Lit: if big & small (are) all counted.

Note, I adhere to the rule regarding the use of ཀྱི་གྱི་གི་&c. in order to show what letters they follow, but in speaking you may pronounce all as *g'i*.

LESSON 74.

།ཡིག་རྒྱུགས་༧༤།

ཆིབས་རྒྱུ་གནང་	Resp. for to walk or ride.
ཞབས་ལམ་	Resp. for road.

ཐུགས་རིག་ Resp. for **རིག་པ་སྒྲིམ་** to be careful, cautious.

མཛོད་ Imp. of **མཛད་པ་** *to do.*

ལགས་སོ་ A word used by inferiors to express *consent, yes.* Pronounced *la-so.*

སྣང་དག་ Heed, care; attention; **སྣང་དག་མེད་** It is all right, no need for attention.

—:o:—

1།ད་ འོ་ན་ ག་ལེ་ བཞུགས་གདན་འཇག 2།ཡ་* ག་ལེ་ ཆིབས་རྒྱུ་གནང་། 3ཕེབ་ལམ་ལ་ ཐུགས་རིག་ མཛོད། 4ལགས་སོ་ ཐུགས་ཆེ། སྣང་དག་མེད།

1–Well then, good bye! (sit gently) 2–Good bye, or 'farewell' (walk slowly.) 3–Be careful on the road. 4–Yes, thank you! It is all right.

---

*ཡ is simply a prefix similar to *very well, well then, well,* &c.

These formal greetings must have been borrowed from the Chinese, they are identically the same.

TRANSLATE THE FOLLOWING:-

།དེ་རིང་གཟའ་ཉི་མ་ཡིན་པས་ཁྱེད་ཚོ་ཚོང་རྒྱབ་ཆོག་གི་མ་རེད། དཀོན་མཆོག་གི་བཀའ་ནང་བཞིན་བྱེད་ན་བྱིན་རླབས་ཆེན་པོ་ཐོབ་ཀྱི་རེད། ཁོང་གི་བཀའ་ལས་འགལ་ན་སྡིག་པ་ཡོད་པ་རེད། ཡང་སྡིག་པ་བྱེད་ན་སེམས་དེ་སྐྱིད་པོ་མི་འདུག

ཁྱེད་རང་འཚིག་པ་ཟ་དགོ་གི་མ་རེད། འཚིག་པ་ཟ་བའི་དོན་དག་ཡོད་བ་མ་རེད། ངས་ཁྱོད་རང་ལ་གང་ཡང་བྱས་མ་སོང་། སང་ཞོགས་ང་རང་གཉིས་ཁྲོམ་ལ་འགྲོ་དགོ་གི་ཡིན་པ་འདྲ། འོ་ན་དངུལ་མང་པོ་མེད་ན་གླང་ཤ་མ་གཏོགས་ལུག་ཤ་ཉོ་ཐུབ་ཀྱི་མ་རེད། དངུལ་ག་ཚོད་ཡོད། ཊཾ་ཀ་བཅུ་མ་གཏོགས་མེད། འདི་འདྲ་མང་པོ་དགོ་གི་མ་རེད། བདུན་ཡང་འགྲོ་མི་ཡོང་། ད་ཕྱི་པོ་རེད་མགྱོགས་པོ་ཕེབ་རོགས་གནང་། ང་ཚོ་དཔོན་པོ་འི་བཞུགས་ས་ལ་ཏོག་ཙོ་མིག་ལྟ་དགོ་གི་རེད། དཔོན་པོ་བཞུགས་ཡོད་པས། ལགས་ཡོད ཁོང་ཐུགས་འཁྲལ་ཆེན་པོ་ཡོད་ན་ང་ཚོ་ལོག་འགྲོ་གི་ཡིན། ཁོང་ཚོ་ད་ལྟ་གསོལ་ཇ་བཞེས་ཀྱི་འདུག །ཁྱིན་སང་ཞོགས་ཡང་སྐྱར་ཕེབ་ཨ། ལགས་སོ། ཡོང་གི་ཡིན། ག་ལེ་བཞུགས་གདན་འཇག །ག་ལེ་ཕེབ།།

VOCABULARY.

OF

HONORARY and ORDINARY WORDS and PHRASES.

The careful student will have learned by this time how to construct simple sentences in Tibetan, and will feel the need of a *larger vocabulary.– materials* wherewith to build.

To save bulk I add a list of the most common words used in conversation, without exemplifying by sentences.

This vocabulary, for *ordinary conversation*, must be a *double* one in order to enable the student to converse with the people without hurting their feelings, and also in order that he may understand when spoken to in the respectful language –which they will use, unless they mean to show disrespect.

In English a boot is a boot and a foot is a foot, (whether a pauper's or a lords') but not so in Tibetan, as you will have noticed in the preceding lessons.

"*Kang-pa*" is the word for *foot*, but in speaking *to* a person you say "*zhab*" which will be taken as an indication of respect. This necessitates having to learn *two* words for almost everything –apart from the classical language which again differs from the spoken. *Words already learned are omitted.*

LESSON 75.

སྐུ་

ENGLISH.	HONORARY.	ORDINARY.
། ཕྱི་ཡིག	། ཞེ་ས།	། ཕལ་སྐད།
Body, person.	སྐུ་ལུས། སྐུ་གཟུགས་	ལུས། གཟུགས་པོ་
Body, upper part of.	སྐུ་སྟོད་	ལུས་སྟོད་
Body, lower part of.	སྐུ་སྨད་	ལུས་སྨད་
The back of the body.	སྐུ་རྒྱབ་	རྒྱབ་
The chest, breast.	སྐུ་བྲང་	བྲང་། བང་གོ་
The belly.	སྐུ་ལྟོ། གསོལ་གྲོད་	གྲོད་ཁོག །ཁོག་པ། གྲོད་པ་
The flesh of the body.	སྐུ་ཤ་	ཤ་

Blood of the body, human blood.	སྐུ་མཚལ། སྐུ་ཁྲག་	ཁྲག་
Bone ; lineage.	སྐུ་གདུང་	རུས་པ་
Life ; age.	སྐུ་ཚེ་	ཚེ་

LESSON 76.

།དབུ། །ཞལ།

Cap, hat.	དབུ་ཞྭ་	ཞྭ་མོ་
Head-man, president.	དབུ་མཛད་	འགོ་པ་
Master, overseer, manager.	དབུ་ཆེན་	འགོ་པ་ཆེན་པོ་
Assistant manager.	དབུ་ཆུང་	འགོ་པ་ཆུང་ང་ or ཆུང་ཆུང
The face.	ཞལ་གདོང་	གདོང་པ་
The mouth.	ཞལ་	ཁ་
The lips.	ཞལ་ལྤགས་	ཁ་ལྤགས་
Thirst ; to be thirsty.	ཞལ་སྐྱེམས་པ་	ཁ་སྐོམ་པ་
Spitoon.	ཞལ་བཟེད་	མཆིལ་སྣོད་
Testament, will.	ཞལ་ཆེམས་	ཁ་ཆེམས་

LESSON 77.

།ཞལ། །ལྗགས།

Advice, council.	ཞལ་གདམས་	གདམས་(པ་
Tooth.	ཚེམས་	སོ་
Tooth-pick, tooth-brush.	ཚེམས་ཤིང་	སོ་ཤིང་
The tongue.	ལྗགས་	ལྕེ་

Spittle, saliva.	ལྗགས་ཆབ་	མཆིལ་མ་
The tip of the tongue.	ལྗགས་རྩེ་	ལྕེ་རྩེ་
The root of the tongue.	ལྗགས་རྩ་	ལྕེ་རྩ་
The nose.	ཤངས་	སྣ་
The nostrils.	ཤངས་ཁུང་	སྣ་ཁུང་
Handkerchief.	ཤངས་འཕྱི་	སྣ་འཕྱི་ (*nab-ch'i*)
Nasal mucus.	ཤངས་ཆབ་	སྣ་ཚུ་

LESSON 78.

། སྤྱན། ། སྙན།

The eye.	སྤྱན་	མིག་
The ball of the eye.	སྤྱན་འབྲས་	མིག་འབྲས་
The eye-lash.	སྤྱན་གཤོག་	མིག་གཤོག་
The eye-lid.	སྤྱན་ལྕིབས་	མིག་ལྤགས་
The eye-brow.	སྤྱན་སྨུ་	མིག་སྨུ་
The ear.	སྙན་	རྣ་བ། ཨམ་ཅོག་
The ear-hole.	སྙན་ཁུང་	རྣ་ཁུང་
The flap of the ear.	སྙན་ཤལ་	རྣ་ཤལ་
Hearing (of the ear.	སྙན་གྱིས་གསན་པ་	རྣ་བས་ or ཨམ་ཅོག་གིས་ ཉན་པ་ or གོ་བ་
Deafness ; deaf ear.	སྙན་འོན་པ་	ཨམ་ཅོག་འོན་པ་

LESSON 79.

།ཕྱག

The hand.	ཕྱག་	ལག་པ་
The right hand.	ཕྱག་གཡས་པ་	ལག་པ་གཡས་པ་
The left hand.	ཕྱག་གཡོན་པ་	ལག་པ་གཡོན་པ་
The wrist	ཕྱག་ངར་	ལག་ངར། or ཚ
The arm, or shoulder.	ཕྱག་དཔུང་	དཔུང་པ་
The fingers.	ཕྱག་སོར་	སོར་མོ། མཛུག་གུ་
" "	ཕྱག་མཛུབ་	མཛུབ་མོ། མཛུག་གུ་
The finger-nails.	ཕྱག་སེན་	སེན་མོ་
Letter, handwriting.	ཕྱག་བྲིས་	ཡི་གེ་
Hands and feet.	ཕྱག་ཞབས་	རྐང་ ལག་
Towel.	ཕྱག་ཕྱིས་ (འཕྱི)	ཨ་ཅོར་
"	ཕྱག་རས་	"

LESSON 80.

།ཕྱག །ཞབས།

Gloves.	ཕྱག་ཤུབས་	ལག་ཤུབས་
Walking-stick.	ཕྱག་འཁར། སྤྲ་འཁར་	འཁར་རྒྱུགས་
Ink-bottle.	ཕྱག་བུམ་	སྣག་བུམ་
Knife.	ཕྱག་ཤན་	གྲི་
Pen.	ཕྱག་སྨྱུ་	སྨྱུ་གུ་

Foot.	ཞབས་	རྐང་པ་
Toe.	ཞབས་སོར་	རྐང་སོར་
Toe-nail.	ཞབས་སེན་	རྐང་སེན་
The sole of the foot.	ཞབས་མཐིལ་	རྐང་མཐིལ་
Stockings.	ཞབས་ཤུབས་	རྐང་ཤུབས། ཨོ་མོ་སུ་

LESSON 81.

།ཞབས།

Boots.	ཞབས་ལྷམ་	ལྷམ། ལྷམ་གོ་
The heel.	ཞབས་རྟིང་	རྟིང་པ་
Foot-mark.	ཞབས་རྗེས་	རྐང་རྗེས་
Foot-stool.	ཞབས་རྟེན་	རྐང་རྟེན་
Water for washing the feet.	ཞབས་བསིལ། ཞབས་ཆབ་	རྐང་ཆུ་
To walk.	ཞབས་འཆག་པ་	འགྲོ་བ་
Servant.	ཞབས་ཕྱི་	གཡོག་པོ་
Attendant; servant.	ཞབས་དྲུང་	གཡོག་པོ་
A royal page; official servant.	ཞབས་ཏོག་པ་	
Wages; hire.	ཞབས་གླ་	གླ་
Boot-lace,	ཞབས་སྒྲོག་	ལྷམ་སྒྲོག་
Shame, disgrace.	ཞབས་འདྲེན་ *zham-dren.*	

LESSON 82.

།ཐུགས། མནལ།

Gracious; the mercyful.	ཐུགས་རྗེ་ཅན་	སྙིང་རྗེ་ཅན་
Love, affection.	ཐུགས་བརྩེ་བ་	བྱམས་པ་
Glad, pleased.	ཐུགས་དགའ་བ་	སེམས་དགའ་བ་ or སྐྱིད་པོ་
Desire, will, wish.	ཐུགས་འདོད་	འདོད་པ་
Contentment, satisfaction.	ཐུགས་ཚིམ་	ཚིམ་པ། སེམས་ཚིམ་པ་
Irksome, tedious.	ཐུགས་སུན་	སྙིང་སུན། སུན་པོ་
Anxiety; haste.	* ཐུགས་འཁྲུལ་	སེམས་འཁྲུལ་
Sleep,	མནལ་	གཉིད་
To sleep.	མནལ་གཟིམ་པ་	གཉིད་ཡོག་པ། གཉིད་ཁུག་པ་
Dream.	མནལ་ལམ་	གཉིད་ལམ། རྨི་ལམ་
To dream,	མནལ་ལམ་གཟིགས་པ་	གཉིད་ལམ་མཐོང་བ་

LESSON 83.

Work, business.	ཕྲིན་ལས་	ལས་ཀ་
Epistle, letter.	ཕྲིན་ཡིག་	ཡི་གེ་
Water.	ཆབ་	ཆུ་
Tears.	སྤྱན་ཆབ་	མིག་ཆུ་
Spittle, saliva.	ཞལ་ཆབ་	མཆིལ་མ་
W.C., latrine.	ཆབ་གསང་	གསང་སྤྱོད་
The bile.	ཆབ་སེར་	ཆུ་སེར་
Gate, door.	གཟིམ་སྒོ་	སྒོ་

Dog.	གཟིམ་ཁྱི་	ཁྱི་
Chamber, room.	གཟིམ་ཚང་	ཁང་མིག་

LESSON 84.

།ཆིབས།

Horse.	ཆིབས་པ་	རྟ་
Stable.	ཆིབས་ར་	རྟ་ར་
Fodder, grain for horses.	ཆིབས་ཆག་	རྟ་ཆག་
Whip.	ཆིབས་ལྕག་	རྟ(འི་)ལྕག་
Horse furniture.	ཆིབས་ཆས་	རྟ་ཆས་
Saddle.	ཆིབས་སྒ་	རྟ་སྒ། རྟའི་སྒ་
Bridle.	ཆིབས་སྲབ་	སྲབ་ (*trab*)
To mount, to ride a horse.	ཆིབས་པ་ལ་བཅིབ་པ་	རྟ་ལ་བཞོན་པ་
Clothes, garments.	ན་བཟའ་ (*nam-za*)	གོས། ཆུ་པ་
To dress.	ན་བཟའ་གསོལ་བ་	གོས་གོན་པ་

LESSON 85.

།སྙུང།　　　།ཕྱུར།

Disease.	སྙུང་ (སྙུན་)	ནད་
Cause of disease ; Sickness.	སྙུང་གཞི་	ནད་ཞིག་
Sick, ill ; invalid.	སྙུང་ཙར་	ནད་ཅན་
Free from disease.	སྙུང་གཞི་མེད་པ་	ནད་མེད་པ་
Recovered from illness.	སྙུང་གཞི་ལས་གྲོལ་བ་	ནད་ or ན་ཚ་ནས་ཐར་བ་

A corpse, dead body.	སྐུ་སྤུར་	རོ་ or ཕུང་པོ་
Grave, burial place.	སྤུར་ཁང་། དུར་ཁྲོད་*	རོ་ཁང་། དུར་ཁྲོད་
Coffin.	སྤུར་སྒམ་	རོ་སྒམ་
Wood for cremation.	སྤུར་ཤིང་	རོ་ཤིང་
To cremate.	སྤུར་བཞུ་བ་	རོ་ or ཕུང་པོ་་བསྲེག་པ་

* The Tibetans generally burn, drown, or distribute the dead, piece by piece, to birds of pray and do not bury except the relics of saints.

LESSON 86.

(MIXED.)

Fire.	ཞུགས་མེ་	མེ་
Day.	དགུང་ཞག་	ཞག། ཞག་པོ་
Meat.	གསོལ་སྐུམ། གསོལ་ཚོགས་	ཤ་
Food.	གསོལ་བ་	ལྟོ་ཆས། ཁ་ལག། ལྟོ་
To eat, take food.	གསོལ་བ་བཞེས་པ་	ལྟོ་ཟ་བ་
To write.	ཕྱག་འབྲི་གནང་བ་	ཡི་གེ་འབྲི་བ་
Born.	བལྟམས་པ་	སྐྱེས་པ་
	སྐུ་བལྟམས་པ་	"
	འཁྲུངས་པ་	"
Go to glory, to die.	ཞིང་ལ་ཕེབས་པ་	ཤི་བ་

LESSON 87.

(MIXED.)

To die.	འགྲོང་བ་	ཤི་བ་
	སྐུ་གཤེགས་པ་	"

" , gone to rest.	བདེ་བར་གཤེགས་པ་	"
To hear.	གསན་པ་	ཉན་པ་
To rise.	བཞེངས་པ་	ལང་བ་
To lie (down.	མནལ་བ་	ཉལ་བ་
To proceed, walk.	འབྱོན་པ་	འགྲོ་བ། ཡོང་བ་
To take.	བསྣམས་པ་	ལེན་པ་
To see, look.	གཟིགས་པ་	མཐོང་བ་
To know.	མཁྱེན་པ་	ཤེས་པ་
To be tired, exhosted.	སྐུ་ཐང་མཉེལ་བ་	ཐང་ཆད་པ་

LESSON 88.

(MIXED.)

To rest.	སྐུ་ངལ་བ་	ངལ་གསོ་བ་ or ངལ་གསོ་ རྒྱབ་པ་
To weep.	ཤུམ་པ་	ངུ་བ་
To invite.	སྤྱན་འདྲེན་བ་	འབོད་པ་
Brothers.	སྐུམ་མཆེད་	སྤུན་
Life.	སྐུ་སྲོག་	སྲོག་
Money, silver.	ཕྱག་དངུལ་	དངུལ་
Salary, remuneration.	སྐུ་ཡོན་	ཡོན་
" by the year, or longer.	གསོལ་ཕོགས་	ཕོགས་
Cup, bazin,-of china.	ཞལ་དཀར་	དཀར་ཡོལ་
Cup.—generally of wood.	མཆོད་ཞལ་	ཕོར་པ་

Difficult.	སྐུ་ལས་ཁག་པོ་	དཀའ་ལས་ཁག་པོ་

LESSON 89.

—MIXED.—

To think, reflect.	ཐུགས་ བསམ་བཞེས་པ་	བསམ་བློ་གཏོང་ or བཏང་བ་
House, dwelling.	གཟིམ་ཁང་	ཁང་པ་
Kitchen.	གསོལ་ཐབ་	ཐབ་ཚང་
Bread.	བཞེས་བག་	བག་ལེབ་
Beside, or in front of a person.	སྐུ་མདུན། དྲུང་དུ་	རྩ་ལ། རྩ་ར་ལ་
Chopsticks.	བཞེས་ཙེ་	ཁོ་ཞི་ཙེ། ཟ་ཐུར་
Spoon.	བཞེས་ཐུར་	ཐུ(ར)མ་
Personal belongings ; outfit.	སྐུ་ཆས་	ཅ་ལག་
Bedding.	གཟིམ་ཆས་	ཉལ་ཆས་
Bed.	གཟིམ་ཁྲི་	ཉལ་ཁྲི་

LESSON 90.

—MIXED.—

The neck.	མགུལ་	སྐེ་
Neck ornaments.	མགུལ་རྒྱན་	སྐེ་རྒྱན་
Pillow.	དབུ་སྔས་	སྔས། སྔས་འབོལ་
Curtain, door curtain.	གཟིམ་ཡོལ་	སྒོ་ཡོལ། ཡོལ་བ་
Lamp.	གཟིམ་བཞུ་	བཞུ་མར་
Photograf, likeness.	སྐུའི་དབྱིབས་	གཟུགས་བརྙན་
Oath.	དབུ་མནའ་	མནའ་

To take an oath, to swear. དབུ་མནའ་བཞེས་པ་ མནའ་སྐྱེལ་བ་

To reprimand, scold. བཀའ་བཀྱོན་གནང་བ་ ཞེག་ཞེག་གཏོང་བ་ or བཏང་བ་

ORDINARY WORDS AND PHRASES.

LESSON 91.

—THE WEATHER.—

གནམ་ the weather ; the sky. — གངས། ཁ་བ་ snow ; གངས་རི་ snow-mountain. — ཆར་པ་ rain ; ཆར་པ་འབབ་ཀྱི་འདུག It is raining.— སེར་ར་(or བ)hail. — དེ་རིང་གནམ་ཡག་པོ་འདུག It is fine weather to-day. — ཆར་པ་དོག་ཙོ་བབ་སོང་། It has been raining a little. — འོན་ཀྱང་ཁ་བ་བབ་མ་སོང་། But it has not been snowing. — དྲོ་པོ་ warm, mild. — གནམ་དྲོ་པོ་འདུག the weather is warm. - ལགས་འདུག །དེ་རིང་ཉི་མ་ཡག་པོ་འདུག Yes, it is a fine day to-day.

LESSON 92.

—THE WEATHER.—

མདང་ or མདང་དགོང་ last night. — གྲིབ་ obscure, dark. — དྭངས་པོ་ clear, bright. — མདང་དགོང་གནམ་གྲིབ་བསྡད་བཞག* or འདུག །དེ་རིང་ཡང་གནམ་དྭངས་པོ་རང་མི་འདུག The sky was overcast last-night, and to-day it is not very bright either. — མཚན་ night.— མདངས་དགོང་མཚན་ལ་གངས་མང་པོ་རྒྱབ་སོང་། Last night (not evening) it snowed a good deal. — ལ་ལ་གངས་ཆེན་པོ་རྒྱབ་འདུག །ལུང་(ལྷུངས་)ལ་ཆར་པ་རྒྱབ་སོང་། A lot of snow has fallen on the pass; it has been raining in the valley. — སེར་ར་གང་ཡང་རྒྱབ་མ་སོང་། It has not been hailing at all.

* '*Zhag*' is sometimes used thus, meaning *was*, *is*, &c.

LESSON 93.

—THE WEATHER.—

རླུང་། ལྷགས་པ། storm, wind. — ཆར་རླུང་ rain-storm. — ཐལ་རླུང་ dust-storm. — གངས་མ་ཆར་ sleet, Lit: neither snow nor rain. (like རྒྱ་མ་བོད་ neither Chinese nor Tibetan, i. e. a mixture of both, half & half.— ལྷགས་པ་མ་རྒྱབ་ན་ཆར་པ་ཏིག་ཙེ་བབ་པ་ཡོད། Some rain would have fallen, but for the wind (if it had not blown).

དྲག་ཆར་ heavy rain, great down-pour of rain. — ཆར་སི(བ་)or སིལ་ small, gentle rain. — ཉིན་མཚན་མེད་པར་*ཆར་སིལ་རྒྱབ་གྱི་ཡོད། It rains smally day & night without break.

* '*me-pa(r*' is used thus after an enumeration of fixed periods of time — like day & night, winter & summer, &c.—meaning all round, right through, unceasingly, &c.

LESSON 94.

—THE WEATHER.—

གློག་ lightning. — ད་རངས་ this morning.— ད་རངས་གློག་མང་པོ་རྒྱབ་སོང་། This morning it was lightning a good deal. —

འབྲུག 'Dragon. — འབྲུག་སྐད་ the sound of thunder. Lit: the voice of the dragon.— འབྲུག་སྐད་ཞེད་པོ་རང་རྒྱབ་མ་སོང་། It did not thunder so very much. — དོ་དགོང་ this evening, to-night.— ཟླ་ག། ཟླ་བ་ the moon. — དོ་དགོང་ཟླ་ག་གསལ་པོ་ཡོང་གི་ཡིན་པ་འདྲ། It will likely be bright moon (shine) this evening.— མདང་ཟླ་མིག*གང་བཞག་or འདུག It was full moon yesterday (last night.)— ཟླ་ག་གཞུད་སོང་། The moon has gone down.— ཟླ་ག་ལང་སོང་། The moon has risen.

* '*Da-mig*' the eye of the moon, i. e. the face ,or circle of the moon.

LESSON 95.

—THE WEATHER.—

རྨུགས་པ་ mist, fog. — སྒྲིབ་ obscure ; to obscure. — ཉི་མ་རྨུགས་པས་སྒྲིབ་སོང་། The

fog has obscured the sun. — སྤྲིན་པ་ cloud. — སྤྲིན་པ་ཡལ་སོང་། The clouds have disappeared. — སང་ or སང་ཉི(ན) to-morrow. — སང་ཉི་མ་ཡག་པོ་ཤར་གྱི་ཡིན་པ་འདྲ། It will likely be beautiful sun-shine to-morrow. — ཆད་(འཆད་) to cease, to stop. — ཆར་པ་ ཆད་སོང་། The rain has stopped.

LESSON 96.

— SEASONS. —

ནམ་དུས་བཞི་ The four seasons. — དབྱར་ཀ་ summer. — སྟོན་ཀ་ autumn. — དགུན་ཀ་ winter. — དཔྱིད་ཀ་ spring. — དབྱར་ དགུན་ སྟོན་དཔྱིད་ མེད་པ(ར)་ སྨུགས་པ་ ཁེབ་ཀྱི་ ཡོད། It is misty all the year round. — དེང་སང་(དེ་རིང་སང་) now-a-days. — ཁ་སང་ lately, some days ago. — ཁ་ས་ yesterday. — ཁའི་ཉིན་(ག་) day before yesterday. — གཞེས་ཉིན་ 3 days ago. — དགུས་ཉིན་ 4 days ago. — བཅུས་"(ཉིན་ 5 days ago. — སང་ to-morrow. — ནངས་ day after to-morrow. — གཞེས་(ཉིན་ག་) second day after to-morrow. — དགུས་(ཉིན་ག) third day after to-morrow. — བཅུས་(ཉིན་ག་) fourth day after to-morrow. — དེ་ལོ་ this year. — ན་ནིང་ (and *na-nying*) last year. — གཞེས་སྙིང་(ལོ་) year before last, &c. སང་ཕོད་ next year. — གཞེས་ཕོད་ year after next, &c.

In reckoning back, or forword, simply prefix the same words (*zhe, gü, chü*) as in days.

SECTION 4.

— PARYER-FLAGS. —

LESSON 97.

ཇོ་བོ་ lord, master. — སྤྱན་རས་གཟིགས་ One of 'the three gods' (རིགས་གསུམ་མགོན་པོ་) known to outsiders as '*Ta-li la-ma.*' He resides at Potalha, close to Lhasa, and is regarded as an incarnation. — (འགྲོ་བ་ animated beings of all kinds. — འགྲོ་བ་རིགས་དྲུག་ the six classes of beings, viz : ལྷ། ལྷ་མ་ཡིན། མི། དུད་འགྲོ། ཡི་དྭགས། དམྱལ་བ་པ།) —— ཕལ་ཆེར་ for the most part, the greater number , the majority. — བསགས་པ་ p. t. of སོག་པ་ to heap up, to gather together. — ཤེས་པ་ to know, understand. — ཐབས་སྡུག་པོ། a pity, a bad, pitiable, lamentable matter. — རྫི་བོ། shepherd. — ལྟ་བུ་ like, similar to. (rather bookish). — བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ a kind of minor, or vice-buddha, lingering in the world for the welfare of men, a 'saint.'

—:o:—

— INTRODUCTION. —

༄༅། །ཇོ་བོ་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་སྤྱན་རས་གཟིགས་ནི། འགྲོ་བ་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་སྙིང་རྗེ་ཆེན་པོ་ཡོད་པས། དེའི་ནང་ནས་མིའི་རིགས་ཕལ་ཆེར་སྡིག་པ་བསགས་ཤེས་པ་ལ* དགེ་བའི་ཐབས་བྱེད་མི་ཤེས་པ་དེ་ད་ཅང་ཐབས་སྡུག་པོ་རེད། ཡིན་ཀྱང་ཁོང་ནི་རྫི་བོ་ལྟ་བུའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རེད།།

The very merciful lord, 'Cheurezig,' has great compassion on all classes of animated beings, among whom the majority of the human family know (how) to heap up sin ; not understanding the path of virtne, which is very deplorable, but *he* (Cheurezig) is the shepherd-like saint.

* 'La' here is simply idiomatic.

This series was written by a lama from Lhasa.

I have simply altered its from a little and corrected a few mistakes in spelling.

LESSON 98.

དེ་གང་ཡིན་ཟེར་ན་ if asked how — དཔེར་ན་ for instance, for example. — ལུག་རྫི་ shepherd. — ལྷས་ར་ sheep-fold — བཙུག་(འཛུག) to put into. — གཞུག་ལ་ behind, afterwards, at last. — འཛུལ་བ་ to enter, go into.— ཐར་པའི་ལམ་ road of salvation. — དྲངས་ p. t. of འདྲེན་པ་ to receive, take, escort, lead. — ཅག་ག་ care. — ཅག་ག་བྱེད་ or གནང་ to care for, to protect. -used with the dative.

— :o: —

— INTRODUCTION. —

། །དེ་གང་ཡིན་ཟེར་ན། དཔེར་ན། ལུག་རྫིས་ལུག་ཚང་མ་སྔོན་ལ་ལྷས་ར་ལ་བཙུག་ནས་གཞུག་ལ་ཁོ་རང་འཛུལ་བ་དེ་ནང་བཞིན་རེད། ཁོང་ཡང་སྔོན་ལ་སེམས་ཅན་ཚང་མ་ཐར་པའི་ལམ་ལ་དྲངས་ནས་གཞུག་ལ་ཁོང་རང་ཐེབ་རྒྱུ་ཡིན་པ་རེད། ལུག་རྫིས་ལུག་ལ་ཅག་ག་བྱེད་པ་ནང་བཞིན། ཁོང་གིས་ཀྱང་སེམས་ཅན་ཚང་མ་ལ་གནང་*གི་ཡོད།།

'How ?' well, f. ex, like a shepherd having first put all the sheep into the fold goes in himself afterwards, (so) he also, having guided all beings on (to) the way of salvation goes (in) himself at last.

Like as a shepherd cares for the sheep so does he (Chenrezig) care for all animated beings.

* '*chag-g'a*' is omitted here having been mentiond once.

LESSON 99.

དེའི་ཆེད་དུ་ on that account, therefore. — ཚེ་ life-time. — ཕྱི་མ་ later, by & by, next (life.) — ངན་སོང་ Hell. སྨྱོང་ to endure punishment, to suffer. — རྟེན་ a visible representation, a figure, statue, sign. — ཛོ་དར་ prayerflag, fastened to high poles. —སྒྲུབ་ to accomplish, do, fulfil. — འདག་པ་(དག་པ་) to remove, cleanse : remission. — ལོ་རྒྱུས་ history, story : description. — ཆོས་ doctrine, religion. — མདོ་ Holy-writ, sacred writings. — རྒྱུད་ treatise : tradition, chronicles. — བྲིས་ p. t. of འབྲི་བ་ to write.

—IMPORTANCE OF PRAYER-FLAGS.—

། །དེའི་ཆེད་དུ་མི་ཚོ་རང་རང་ཚེ་འདི་ལ་བདེ་སྐྱིད་ཡོང་བ་དང་། སྡིག་པའི་དོན་ལ་ཕྱི་མ•

ངན་སོང་གི་སྡུག་བསྔལ་མྱོང་མི་དགོས་པའི་ཆེད་དུ་ཇོ་བོ་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་འི་སྐུ་གསུང་ཐུགས་ཀྱི་རྟེན། ཇོ་དར་གང་སྟུབ་རེ †བཞེངས་ཤིག །སྡིག་ཚོ་འི་སྡིག་པ་དག་པའི་ལོ་རྒྱུས་དེ་ཆོས་མདོ་རྒྱུད་མང་པོ་ལ་བྲིས་ཡོད།།

Therefore in order to obtain happiness in this life, and ovoid suffering the tortures of Hell in the next -life-, because of sin, the prayer-flag, being the visible representation of ⌈his⌋ very gracious lord's person, speech and mind, *each man for himself* ** erect as many (*of them*) as he is *able* ! !

The account, or story, of expiation of (or, how to expiate for) your sins, behold, it is written in the numerous sacred chronicles. -treatise-.

* *Ts'e*, life, is omitted here having just been mentioned. † *'re'* is rather ideomatic and refers back to *rang rang* =each — which in English fits in better at the end of the discourse.

** Note,... there being no atonement for sin in Buddhism, nor, of course, a mercy-seat where the repentant sinner may claim forgiveness, each has to expiate for his, or her, own sins by meritoreous acts. The prayer- flags, & mills, of all kinds are employed with this in veiw.

LESSON 100.

ཤིང་ wood ; pole, tree. — དེ་འང་ that also. In this case it means rather *regarding that, relating to that*, &c. — ཞལ་གདམས་ instructions, advices, ཞལ་གདམས་ཀྱི་དཔེ་ཆ་ the book of the law, or instructions. — འདི་འདྲས་ another from of འདི་འདྲ་ thus. — ཙན་དན་(ཙནྡན་) sandal-wood. — དཀར་(པོ་) white. — དམར་(པོ་) red. — འབྲིང་ medium in quality. i, e. neither the best, nor the worst. — ཤུག་པ་ juniper-tree *juniperus excelsa-*. — ཐ་མ་ the end, the last, (in this case) poorest, simplest, of what has been referred to. — དུག་ poison ; དུག་རིགས་ 'poisonous class'.

— :o: —

— THE POLES. —

༄༅། །ཇོ་དར་གྱི་དར་ཤིང་དེ་འང་། ཞལ་གདམས་ཀྱི་དཔེ་ཆ་ལ་འདི་འདྲས་གསུངས་འདུག །ཡོད་མཁན་གྱིས་སྟུབ་ཐུབ་ན་རབ་ལ་ཙན་དན་དཀར་དམར་དང་། འབྲིང་ལ་ཤུག་པ་དང་། ཐ་མ་ལ་དུག་རིགས་མིན་ངའི་ཤིང་གང་ཡིན་ཀྱི*ཆོག།

Regarding the wood of the prayer-flag poles, it is thus written (said) in the code of instructions (the law) :- "The wealthy -Lit: posessors-, if able for it, white or red sandal-wood is the best, next the juniper-tree, lastly, any none-poisonous wood may do."

* '*G'yi*' here takes the place af a relative pronoun, *wood* is left out after '*g'yi*' in order not to mention it twice, thus : shing g'ang yin g'yi shing.

LESSON 101.

པར་ the printed letters. — གསེར་ gold. — མཚལ་ vermilion. — དམར་(པོ་) red. — དྲི་(མ་) smell. — རྒྱ་ནག་ China, — སྣག་ཚ་ ink. — རྒྱག་ often used for རྒྱབ་ which means almost *anything*, in this case it means *to put on* like ink, paint, &c. — དར་རས་ prayerflag cloth. — གསལ་པོ་ clear, distinct ; clearly. — གཙང་ clean, pure. — ཐག་ཆོད་ a superlative degree, added to the root of adv. & adj.

— :o: —

— PRINTING. —

། །པར་དེ་འདང་རབ་ལ་གསེར་དངུལ། འབྲིང་ལ་མཚལ་དམར་པོ། ཐ་མ་ལ་རྒྱ་ནག་གི་སྣག་ཚ་ (or རྒྱ་སྣག་)དྲི་མེད་ཀྱི་རྒྱག་དགོས། དར་རས་དཀར་པོ་ལ་པར་གསལ་པོ་དང་གཙང་ཐག་ཆོད་བྱེད་དགོས། དེ་གང་ཡིན་ཟེར་ན། དེ་ཚོ་སྐུ་གསུང་ཐུགས་ཀྱི་རྟེན་ཡིན་པས་དེའི་ཆེད་དུ་རེད།།

For printing, gold and silver is best, next is (red) vermilion, lastly Chinese ink without smell (can be used).

It must be done clearly and most cleanly. If asked why, it is because these are emblems of -his- body, speech and spirit ; that is why.

As a matter of fact the flags are not '*most* clean' nor clear. In most cases the printing is not readable.

LESSON 102.

དར་ལྕེ་ tassel attached to the hem, or side, of the flag. — བཏགས་ p. t. of འདོགས་པ་ to attach, tie, fasten. — ཐུབ་པ་རིགས་དྲུག་ 'six classes of mighty-ones'. — རྩེ་ the top, summit. — རྒྱལ་མཚན་ trophy, a cylindrical-shaped decoration of cloth put on the top of the prayer flag pole, supposed to resemble a petticoat, or skirt. — རལ་གྲི་ sword. — འཁོར་ལོ་ wheel, circular plate. — འཇམ་དབྱངས་ the tutelar god of the Tibetans, the god of wisdom, of

which the emperor of China is said to be the incarnation. — ཕྱག་རྡོར་ 'the holder of the sceptre' (dorje). One of 'the three gods' incarnated in the abbot of Trashilunpo. —— ཚང་ complete, full. ——

—— :o: ——

— THE TASSELS AND MEANING OF THE SYMBOLS. —

།དེ་ནས་དེ་ལ་དར་ལྕེ་གསུམ་འམ་དྲུག་བཏགས་དགོས། གསུམ་བཏགས་ན་དཀོན་མཆོག་གསུམ་གྱི་མཚན་དོན་ཡིན། དྲུག་བཏགས་ན་ཐུབ་པ་རིགས་དྲུག་གི་མཚན་དོན་ཡིན་ཟེར་བ་འདུག །རྩེ་ལ་རྒྱལ་མཚན་དགོས། དེ་ན་བཟའ་ཡིན་ཟེར་འདུག །དེའི་རྩེ་རང་ལ་རལ་གྲི་དང་དེའི་འོག་ལ་འཁོར་ལོ་ཡོད། དེ་འཇམ་དབྱངས་དང་ཕྱག་རྡོར་གྱི་མཚན་དོན་ཡིན། དེ་གང་ཡིན་ཟེར་ན་དར་ལ་རིགས་གསུམ་མགོན་པོའི་མཚན་དོན་ཚང་དགོས་ཟེར་ར་རེད།

།རིགས་གསུམ་མགོན་པོ་གང་ཡིན་ཟེར་ན། སྤྱན་རས་གཟིགས་འཇམ་དབྱངས་ཕྱག་རྡོར་གསུམ་ལ་རིགས་གསུམ་མགོན་པོ་ཟེར་བ་ཡིན་ནོ།

Then there must be 3 or 6 tassels attached to the flag. If 3 (are attached) they signify the 'trinity', if 6 ..... they are said to signify 'the six mighty-ones'.

On the top a trophy is wanted, that is said to be 'the garment'. On its very top is a sword and under that a round plate (or disk). These signify Jamyang and Ch'agdor. If asked why (all this), it is said to be (because) the emblems of the 3 tutelar gods must be complete in the prayerflag. If asked what is meant by 'the three tuteler gods', -let me explain that – Chenrezig, Jamyang and Ch'agdor are called the three tutelar gods.

Note! *'ts'en-d'ön'* has the meaning of *emblem, significance.* &c.

LESSON 103.

འཛུགས་ to stick into, to plant. — ས་ ground : place. ... འཛུགས་ས་ = planting-place. — ས་ཆ་ place. site. — ཡང་ན་ either : or. — རི་ hill. — མཐོ་ས་ high, elevated ground. — མཚོ་ rever. lake. — འགྲམ་ brink, shore. — བཙུགས་ p. t. of འཛུགས་ commonly used. — གཡས་ right. — གཡོན་ left. — གཡོ་བ་ to shake, lean, reel. — འདྲོང་པོ་ or དྲང་པོ་ straight. upright.

—— :o: ——

— WHERE & HOW TO ERECT THE PRAYER FLAGS. —

།དར་འཛུགས་སའི་ས་ཆ་ནི། ཡང་ན་རི་མཐོ་ས་†དང་། ཡང་ན་མཚོའི་འགྲམ་དང་། ཡང་ན་ལམ་ཆེ

ས་ལ** བཙུག་དགོས་པ་རེད།

།དེ་བཙུག་དུས་གཡས་གཡོན་ལ་མ་གཡོ་བ་བྱས་ནས་འདྲོང་པོ་བཙུག་དགོས་པ་རེད།

As to the place for planting the prayerflags ———, they ought to be put either on high hills, or on the brink of rivers, -by rivers-, or on the high-roads.

When planting them you **must** put **them straight**, not reeling either to right or left.

* '*D'ar d'zug-sa*' alone would have the same meaning. †'Sa' thus affixed to verbs relates to the place where the action occurs, as:- ཆུ་འགྲོ་ས་ where the water runs, ཤིང་བཞག་ས་ where wood is placed, &c. (adverb of place). ** '*La*' locative sign. is here added only in the last instance, when enumerating.

LESSON 104.

ཆོས་པ་ monk, clerical person. — དྲག་པ་ clever, able. — ཁྲུས་གསོལ་ baptism, sprinkling by water. — གནང་ in this case = to administer, to do, to give. — ཕན་ཡོན་ benefit. འཕྱར་ to hoist, erect. – སྔོན་མ་ previous, formerly. — སྔོན་མ་བཞིན་ as before, as previously mentioned.

— DEDICATION —

།དེ་བཙུག་ཚར་རེ*དང་། ཆོས་པ་དྲག་པ་གཅིག་གིས་དེ་ལ་ཁྲུས་གསོལ་རབ་གནང་དང་། བཀྲ་ཤིས་ཡག་པོ་བྱས་ནས་དེ་ལ་བྱིན་རླབས་ཆེན་པོ་བཞུགས་པ་**རེད། མི་དེ་ཚོས་ཡང་དེ་ལ་དད་པ་བྱེད་ཀྱི་འདུག

— THE BENEFITS. —

།དེའི་ཕན་ཡོན་ནི་འདི་འདྲས་གསུངས་འདུག །ཇོ་དར་རི་ལ་འཕྱར་ན་དེ་ལ་རླུང་འགོག་གི་རེད། རླུང་དེ་གར་†ཁྱབ་པའི་སེམས་ཅན་ཚང་མ་ངན་སོང་གི་སྡུག་བསྔལ་མྱོང་མི་དགོས། དེའི་འུར་སྒྲ་དེ་ལ་ཡི་གེ་དྲུག་པའི་སྒྲ་ཡིན། །དེ་སེམས་ཅན་སུས་གོ་མཁན་ཚང་མ་ལ་ཕན་ཡོན་སྔོན་མ་བཞིན་ཡོད་རེར་བ་ཡིན་ནོ།

When erected, and a clever monk having administered a first-class baptism and dedicated, or blessed them well, there rests great blessing on them. The people also believe in them.

As regarding their benefits it is thus written : — If the flags be hoisted on a hill, the wind blows on them, and all the animals touched by that wind (wherever it blows) need not suffer the tortures of hell.

The sound is the sound of the six syllables on the flags. Any animated being who hears the sound has the fore-said benefits, (or, has the same benefits.

* 'ra' is often used in the spoken for འ་ the last letter is simply repeated. ** This is, properly speaking, past tense used for the infinitive. † 'g'ar' is an abreviation for ག་རུ་ *where, wherever.*

LESSON 105.

གནས་པ་ to dwell, abide. — བཏུང་ or འཐུང་ to drink.

།ཇོ་དར་ཆུ་ཆེན་པོ་འི་འགྲམ་ལ་བཙུགས་ན། ཆུ་དེ་ལ་གནས་པའི་སེམས་ཅན་དང་། ཆུ་དེ་སྲུས་བཏུང་མཁན་ཚང་མའི་སྡིག་པ་དག་པ་དང་། ཇོ་དར་ལམ་ལ་བཙུགས་ན། ལམ་དེ་ལ་སྲུ་འགྲོ་མཁན་གྱི་སེམས་ཅན་ཚང་མའི་སྡིག་པ་དག་པ་ཡོང་གསུངས་འདུག

།དེ་ཚང་མ་སྤྱན་རས་གཟིགས་ཀྱི་བྱིན་རླབས་ནས་བྱུང་བ་རེད།

If planted by a big river, the sins of all the animals in that river and of all who drink of that water are removed. If planted on the road then the sins of all the animated beings who walk on that road will be cleansed; (so it) is written.

All this has come by the blessing of Chenrezig.

LESSON 106.

གྲངས་ཁ་ number. — ཡོད་མཁན་ possessor. — རྒྱུ་ resource, ability. — ཞལ་གདམས་ promise, order, command, instruction. — གལ་ importance. — མ་ཎི་ short for the Sanscrit syllables ཨོཾ་མ་ཎི་པདྨེ་ཧཱུྃ༔, the real meaning of which appears to be 'Oh thou in the lotus flower'. — རྩེ་མོ་ the top. — རླུང་རྟ་ 'the airy horse', earthly welfare & luck.

THE RIGHT NUMBER OF FLAGS.

།ཇོ་དར་གྱི་གྲངས་ཁ་ནི། ཡོད་མཁན་གྱིས་བརྒྱ་དང་བརྒྱད་བཞིང་། དེ་མ་ཐུབ་ནའང་རང་གི་རྒྱུ་ཡིས་གང་འགྲུབ་ཅིག །བཞིང་ན་ཚེ་འདི་ལ་བདེ་སྐྱིད་ཡོང་བ་དང་། ཕྱི་མ་ངན་སོང་ལ་འགྲོ་མི་དགོས་པ་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་འི་ཞལ་གདམས་ཡིན། དེའི་ཆེད་དུ་མི་དེ་ཚོས་ཇོ་དར་བཞིང་པ་ལ་གལ་ཆེན་པོ་བྱེད་ཀྱི་རེད། པར་ལ་མ་ཎི་རྒྱབ་ནས་འཕྱུར་མཁན་གང་ཡིན་པ་དེ་ཚོ་རང་གི་སྡིག་པའི་དོན་རང་ཡིན། ཡང་ཡན་པ་རྒྱལ་མཚན་རྩེ་མོ་འི་འཁོར་ལོ་པར་རྒྱབ་ནས་འཕྱུར་མཁན་ཡོད། དེ་རང་

ཀོ་ལྷང་ནི་སྐྱིད་པའི་ཚེད་དུ་མ་གཏོགས་ཕྱི་མའི་དོན་རང་མིན། འོན་ཀྱང་མ་ཎི་ནི་པར་རྒྱབ་པ་གང་
ཡིན་པ་ནི། དམྱལ་བའི་སྡུག་བསྔལ་མི་མྱོང་ངའི•ཚེད་དུ་རང་ཡིན།།

As to the number of flags, the well-to-do erect one hundred and eight. If unable for this, one must do according to one's ability. If you (thus) erect, it is the promise of Chenrezig that you will obtain happiness in this life and avoid the sufferings of Hell in the next. Therefore the people attach great importance to the erection of prayer flags.

Those who print and erect the mani (formula) do it simply for the sake of their own sins. Again, there are others who print and erect (hoist) the 'gyalts'en tsemö k'orlo' † that is simply in order to procure personal luck and has no reference to the next life **

But the printing of 'mani' (on the other hand) is solely with a view to avoid infernal miseries.

---

* ངའི་ simply colloquial expression for བའི་ This practice is very common. † This is the name of a book which is reduced & printed in the form of a circle. ** Properly speaking there is another formula,or picture of a horse with a jewel on its back, used to procure luck or welfare. When a person is 'unfortunate', or 'unlucky', he will say: 'lung-ta ch'ag song' — the wind-horse is broken.

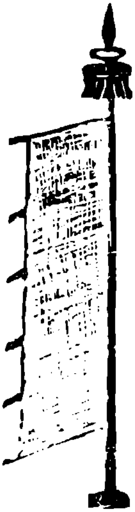

PRAYER FLAG
SHOWING TASSELS, &c.

VOCABULARY.

OF

Words and Phrases in Daily Use.

107.

— THE HORSE. —

Age, of horses & mules, ན། ན་སོ། (ན་ཚོད)

Back, horse's, སྒལ་པ། *'kye-pa'* ; རྒྱབ།

Bay, of colour, རག་པ། (ཟག་པ)

Black, ནག་པོ། (ཁྲ་ལ)

Blue, སྔོན་ནག

Bridle, སྲབ་ *trab.*

Brown, འང་པ། ངང་པ་

Crupper, རྨེད་

Dung, རྟའི་སྦངས་

Fasten, to, སྡམ། (སྡོམ་པ)

Fasten tight, to, དམ་པོ་སྡམ་པ་

Feed, to, give grass, རྩྭ་སྟེར་བ་

" " fodder, ཆག་སྟེར་བ་

108.

Frisky, ངར་པོ་

Foal, རྟེའུ་

Girth, གློ་

Girth, fasten to, གློ་སྡམ་པ་

Groom,n. རྟ་གཡོག། hon. ཆིབས་དཔོན་

Groom, to, ལྟགས་ཤད་རྒྱབ་པ།

Hoof, རྨིག་པ།

Knee, ལག་ཀུག་

Lame, ཀྲུག་ — front-leg ལག་ཀྲུག་

— hind-leg རྐང་ཀྲུག་

109.

Lead, to, འཁྲིད་པ་ — away འཁྲིད་འགྲོ་བ་

— hither འཁྲིད་ཡོང་བ་

Lead the horse here, རྟ་འདི་རུ་འཁྲིད་ཤོག

Legs, front — ལག་པ་ hind — རྐང་པ་

Mane, ཟེ། ཟེ་བ་

Manger, ཟྲིས་

Mare, མོ་རྟ། རྟ་རྒོད་མ་

Neck, མཇིང་པ་

Old, རྒད་པོ་

Reins, སྲབ་ཐག་ *trab-t'a.*

Red, དམར་པོ་

Ride, to, བཞོན་པ། རྟ་ལ་བཞོན་པ་